

ODVOLACÍ SOUD V BORGARTINGU

SOUDCE

Vydáno: 14.03.2025

Číslo případu: 24-081251ASD-BORG/02

Rozhodčí:

Rozhodčí týmu
Rozhodčí týmu
Mimořádný týmový rozhodčí

Jörgen Monn
Anne Kristin Vike
Rolf Ytrehus

Odvolatelé Svědkové Jehovovi

Právník Anders Christian Stray Ryssdal

Respondent Stát, Ministerstvo pro
záležitosti dětí a rodiny

Právník Liv Inger Gjone Gabrielsen

Případ se týká otázek platnosti rozhodnutí podle zákona o náboženských obcích o zamítnutí registrace a státních dotací svědkům Jehovovým.

Pozadí případu

Skutečnosti případu jsou uvedeny v bodě 1 rozsudku okresního soudu:

1.1 Spor v kostce

Dvě žaloby náboženské komunity Svědkové Jehovovi proti státu podané Ministerstvu pro záležitosti dětí a rodiny byly sloučeny ke společnému projednání, viz § 15-6 zákona o sporech.

Jeden soudní spor se týká 1) rozhodnutí Ministerstva pro děti a rodinné záležitosti v odvolacím řízení ze dne 30. září 2022, týkajícího se zamítnutí státních dotací na rok 2021, viz zákon ze dne 24. dubna 2020 č. 31 o náboženských a věřících komunitách (zákon o náboženských komunitách), 2) rozhodnutí státního správce Oslo a Viken ze dne 7. listopadu 2023, týkajícího se zamítnutí státních dotací na rok 2022 a 3) Rozhodnutí státního správce ze dne 7. listopadu 2023, kterým byla zamítnuta žádost o státní dotace za rok 2023. Druhá žaloba se týká rozhodnutí státního správce ze dne 22. prosince 2022, kterým byla zamítnuta žádost o registraci podle téhož zákona.

Státní dotace a registrace jsou odepírány z důvodu, že Svědkové Jehovovi závažně porušují práva a svobody ostatních, viz Zákon o náboženských komunitách, § 6, viz § 2 a 4. Stát tvrdí, že Svědkové Jehovovi brání právu na svobodné vystoupení a vystavují pokřtěné děti psychickému násilí a negativní sociální kontrole. Uvádí se, že jde o důsledky nábožensky motivované praxe, která stanoví, že nikdo ve sborech by neměl mít kontakt s bývalými členy, kteří byli vyloučeni (vyloučeni) nebo kteří vystoupili. Podle názoru státu jsou práva dětí porušována i další praxí, která se vztahuje na nepokřtěné nezletilé, kteří mají status kazatelů. Pokud se dopustí závažného hříchu, nemohou být vyloučeni jako nepokřtění, ale riskují vyloučení a sociální izolaci z komunity ve sboru - protože je zde uspořádáno tak, že je třeba být opatrný při styku s dítětem.

Svědkové Jehovovi tvrdí, že stát má nesprávné chápání náboženské praxe a že v žádném případě nebyly splněny podmínky pro odmítnutí státních dotací a registrace. Svědkové Jehovovi tvrdí, že rozhodnutí jsou neplatná a že mají nárok na registraci jako náboženská společnost a také na odškodnění nebo doplatky za roky, ve kterých státní dotace neobdrželi.

Stát žádá o zproštění obžaloby.

1.2 Stručně o svědcích Jehovových

Svědkové Jehovovi jsou mezinárodní náboženská skupina, která vznikla ve Spojených státech v 70. letech 19. století. Uvádějí, že v Norsku mají přibližně 12 000 členů rozdělených do 162 sborů a že po celém světě existuje přes 8,8 milionu svědků Jehovových rozmístěných ve 118 177 sborech.

Náboženská doktrína a organizace sborů jsou si podobné po celém světě.

Pouze křtem se člověk stává svědkem Jehovovým a získává status člena. Průměrný sbor má 75 členů. V každém sboru je rada starších, která dohlíží na sbor. Asi 20 sborů tvoří jeden kraj. Sborny

pravidelně přijímají návštěvy od cestujících starších, nazývaných krajští dozorcí. Ti jmenují starší, kterých je v Norsku asi 1 300 mužů.

Svědkové Jehovovi pořádají dvakrát týdně otevřená sborová shromáždění, kterých se účastní prakticky všichni členové sboru. Pravidelně se konají krajské a regionální sjezdy. V souvislosti s takovými shromážděními se často konají křty. Členové tráví mnoho času kázáním, dům od domu a na místech, kde lidé cestují a shromažďují se.

Pobočka v Holbæku v Dánsku dohlíží na Dánsko, Island, Norsko a Švédsko.

Devítičlenný vedoucí sbor, který pracuje ve světovém ústředí ve Warwicku ve státě New York, poskytuje biblické vedení a pokyny.
Publikace spravuje rada.

Svědkové Jehovovi byli v Norsku registrováni jako náboženská komunita podle předchozího zákona o náboženských komunitách v roce 1985 a od roku 1986 mají právo uzavírat sňatky. Počet členů je stabilní. V roce 2020 obdrželi svědkové Jehovovi vládní dotace pro 12 648 členů a v roce 2022 jich bylo 12 639.

1.3 Rozhodnutí o zamítnutí vládních dotací a registrace

Dne 26. února 2021 podali svědkové Jehovovi žádost o vládní dotace pro 12 727 členů. Krátce poté Ministerstvo pro děti a rodinné záležitosti obdrželo dopis od Rolfa Johana Furuliho, bývalého člena svědků Jehovových. Poznamenal, že dopis svědků Jehovových ze 4. března 2021 podává nesprávný obraz o dvou aspektech náboženské komunity; o praxi vyhýbání se vyloučeným lidem a o křtu dětí. K prvnímu napsal:

Je pravda, že svědkové učí, že rodinné vazby v manželství nekončí, pokud je jeden z manželů vyloučen. Co se ale neříká, je, že všechny rodinné vazby mimo manželství jsou ukončeny. Například pokud je mladý člověk vyloučen, musí se mu vyhýbat celá rodina, s výjimkou těch, kteří žijí ve stejné domácnosti. Pokud dědeček nadále navštěvuje svého vyloučeného vnuka, bude vyloučen i dědeček. Je to tak přísné, že pokud vyloučený zavolá svému dědečkovi a dědeček uvidí své číslo na obrazovce, nesmí telefon zvednout.

Pokud jde o křest dětí, zdůraznil, že jen velmi málo lidí je dostatečně duševně zralé, aby plně chápalo, co dělají. Kvůli své nezralosti se mohou dopustit vážných hříchů a být vyloučeni. Jak stárnou, mohou také chtít opustit sbor. Poznamenal také, že vyloučení by znamenalo, že s danou osobou by se zacházelo stejně jako s osobou, která byla vyloučena. Danou osobu by odmítli všichni svědci kromě těch, kteří s ní žijí ve stejné domácnosti.

Ministerstvo postoupilo šetření státnímu správci v Oslu a Vikenu, který zahájil vyšetřování. Vyšetřování skončilo rozhodnutím státního správce ze dne 27. ledna 2022 o odepření státních dotací Svědkům Jehovovým na rok 2021, viz § 6 a 2 zákona o náboženských komunitách, viz § 11 prvního odstavce písmen a) a d) nařízení o náboženských komunitách.

Státní správce poukázal na to, že svědkové Jehovovi jasně uvedli, že členové by neměli mít kontakt s těmi, kteří byli z náboženské komunity vyloučeni. Státní správce se domníval, že tato praxe by mohla vést k tomu, že se členové budou cítit pod tlakem, aby v ní zůstali.

náboženské společnosti. Bylo to tedy považováno za překážku práva členů na svobodné vystoupení a za porušení § 2 druhého odstavce zákona o náboženských společnostech.

Rovněž se předpokládalo, že vyloučení pokřtěných nezletilých členů má být považováno za negativní sociální kontrolu a porušení práv dětí podle § 6 prvního odstavce zákona o náboženských komunitách. Dále bylo zdůrazněno, že dětem, které dosud nebyly pokřtěny, může být udělen status „nepokřtěného kazatele“ a že dětem s tímto statusem hrozí vyloučení ze společnosti sboru, pokud se dopustí závažného hříchu. Dítě není vyloučeno, ale sboru je řečeno, aby si při styku s dítětem dávalo pozor. Státní správce se domníval, že i tato praxe by měla být považována za negativní sociální kontrolu a že sociální izolace je formou trestu vůči dítěti.

Státní správce považoval okolnosti za závažné a úmyslné. Dotace byla proto v celém rozsahu zamítnuta.

Na základě stížnosti Svědků Jehovových potvrdilo Ministerstvo pro děti a rodinné záležitosti dne 30. září 2022 rozhodnutí o zamítnutí státních dotací na rok 2021. Ministerstvo dospělo k závěru, že vylučovací praxi vůči pokřtěným dětem jsou porušována práva dětí a že tato skutečnost sama o sobě postačuje k zamítnutí dotací podle § 6 prvního odstavce zákona o náboženských komunitách. Nebylo proto nutné zvažovat, zda je to v rozporu i s § 2 druhým odstavcem o bezplatném odběru. Vylučovací praxe byla považována za systematickou, trvalou a úmyslnou a za nedílnou součást učení Svědků Jehovových. Dotace byly proto v plném rozsahu zamítnuty, viz § 11 čtvrtý odstavec nařízení o náboženských komunitách.

Dne 22. prosince 2022 státní správce rozhodl o odebrání registrace Svědků Jehovových, viz zákon o náboženských obcích, § 4, třetí odstavec, viz § 6, viz nařízení o náboženských obcích, § 6, první odstavec. Žádost Svědků Jehovových o registraci podle nového zákona o náboženských obcích byla současně zamítnuta, viz zákon o náboženských obcích, § 4, třetí odstavec, viz nařízení o náboženských obcích, § 4, čtvrtý odstavec. Státní dotace na rok 2022 byly zamítnuty rozhodnutím státního správce ze dne 7. listopadu 2023. Stejně jako rozhodnutí ze dne 27. ledna 2022 jsou i tato rozhodnutí založena na porušení práva na bezplatné ukončení registrace a práv dětí.

Žádosti o granty na rok 2023 byly zamítnuty dalším rozhodnutím státního správce ze dne 7. listopadu 2023.

Zde je třeba poznamenat, že o granty od státu mohou žádat pouze registrovaná náboženská a náboženská společenství, viz § 5 zákona o náboženských společnostech. Proti těmto rozhodnutím nebylo podáno odvolání k Ministerstvu pro záležitosti dětí a rodiny.

1.4 Právní proces

Svědkové Jehovovi podali žalobu o státní dotace dne 21. prosince 2022 a o registraci 10. února 2023.

[...]

Okresní soud v Oslu vydal dne 03.03.2024 rozsudek s následujícím závěrem:

1. Státní zástupce na Ministerstvu pro děti a rodinné záležitosti je zproštěn obžaloby.
2. Svědkové Jehovovi mají povinnost platit státu ministerstvu pro děti a rodiny náklady na právní zastoupení ve výši 1 140 505 – jeden milion sto čtyřicet tisíc pět set pět – korun.

Pro další podrobnosti týkající se případu odkazujeme na níže uvedený rozsudek okresního soudu a vyjádření odvolacího soudu.

Svědkové Jehovovi se proti rozsudku odvolali k odvolacímu soudu v Borgartingu. Během přípravy případu odvolací soud povolil, aby byla do případu uplatněna žaloba svědků Jehovových na neplatnost rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 18. června 2024, kterým byla zamítnuta žádost o státní dotace za rok 2024, s čímž stát rovněž souhlasil, viz § 29-4 druhý odstavec zákona o sporech.

Evropská asociace svědků Jehovových ve svém podání ze dne 3. prosince 2024 prohlásila předběžné opatření ve prospěch svědků Jehovových. Žádná ze stran proti předběžnému opatření nenapadla a soud jej dopisem ze dne 17. prosince 2024 povolil.

Před odvolacím jednáním obdržel odvolací soud dopisy ze dne 14. ledna 2025, napsané jménem „Centra pro právo a náboženskou svobodu na Jagellonské univerzitě“ a „Kliniky náboženské svobody na Harvard Law School“, a dopisy ze dne 17. ledna 2025 od Norského helsinského výboru. Oba dopisy vyjadřovaly názory na podporu názoru svědků Jehovových.

Odvolací soud dne 27. ledna 2025 rozhodl, že oba dopisy jsou zahrnuty do základu pro rozhodnutí v dané věci, viz § 15-8 zákona o sporech.

Odvolací jednání se konalo od 3. do 14. února 2025 v budově odvolacího soudu v Borgartingu. Strany se dostavily společně se svými právními zástupci a podaly důkazy. Bylo vyslechnuto 28 svědků.

Další informace o předkládání důkazů naleznete v soudním záznamu.

Odvolatel, Svědkové Jehovovi, v podstatě argumentoval:

Tato rozhodnutí představují zásah do svobody náboženského vyznání a shromažďování. Podle zákona o náboženských obcích mají svědkové Jehovovi základní právní nárok na dotace a registraci. Rozhodnutí o odmítnutí ovlivňují výkon jejich náboženství svědky Jehovovými a jsou také stigmatizující. Aby byl zásah akceptován, musí základ pro rozhodnutí mimo jiné vyplývat z jasné vnitřní legislativy, která musí být dostatečně předvídatelná. § 6 zákona o náboženských obcích tento zákonný požadavek nesplňuje.

V případě, že je zákonný základ dostatečně jasný, nejsou splněny podmínky v § 6, takže rozhodnutí postrádají právní základ a jsou proto neplatná. Při posuzování, zda byly splněny podmínky v § 6, se uplatňuje přísnější standard dokazování, jelikož skutečnost, na kterou se stát odvolává, je obzvláště zatěžující. Důkazy o vylučovacích praktikách Svědků Jehovových z doby před nabytím účinnosti zákona o náboženských obcích nelze zvažovat v neprospěch Svědků Jehovových, viz § 97 Ústavy.

Zprv, svědkové Jehovovi neporušují právo na svobodné ukončení členství. Výpověď lze provést písemně bez překážek v souladu s požadavkem zákona o náboženských komunitách, § 2, druhý odstavec. Jakákoli ztráta sociálních vztahů v důsledku pravidel o sociálním distancování nepředstavuje překážku.

k odstoupení. Důvody obtíží s opuštěním náboženské komunity jsou složité.

Rodinné vazby přetrvávají i po vyloučení. Existují také rozdíly v tom, jak svědkové Jehovovi zacházejí s vyloučenými a vyloučenými jedinci. Vyloučení jedinci nezažívají sociální izolaci.

Ti, kteří byli vyloučeni, budou mít také běžný kontakt s členy rodiny, kteří nejsou pokřtěni jako svědkové Jehovovi, a s dalšími sítěmi mimo svědky Jehovovy.

Za druhé, svědkové Jehovovi neporušují „práva dítěte“ viz § 6 zákona o náboženských komunitách, a to ani vůči pokřtěným nezletilým, ani vůči nepokřtěným kazatelům. „Práva dětí“ se vztahují na konkrétnější práva, která děti mají podle norského práva. Svědkové Jehovovi nejsou smluvní stranou Úmluvy o právech dítěte ani nepodléhají závazkům podle ní. Psychické násilí a negativní sociální kontrola nejsou v norském právu právními pojmy. Praxe vyloučení jako taková nebo existence praxe vyloučení nepředstavuje psychické násilí. Odkaz státu na článek 19 Úmluvy o právech dítěte a Bufdirovu definici znamená, že musí existovat skutkový základ pro tvrzení, že nezletilí svědkové Jehovovi zažívají v důsledku praktik svědků Jehovových odmítnutí, ignorování, hrozby opuštění a/nebo extrémní sociální kontrolu. Takový skutkový základ neexistuje. Samotný křest a praxe vyloučení (strach z jejích důsledků) a zacházení s dříve nepokřtěnými kazateli nepředstavují zneužívání ani zanedbávání.

Vyloučením nebo odnětím společenství nedochází ke změně rodinných vazeb ani rodinného života v domácnosti. Ve velmi vzácných případech, kdy je nezletilý vyloučen, se o dítě budou i nadále starat rodiče a jeho emocionální a fyzické potřeby budou i nadále uspokojovány. Praxe vyloučení nebo její existence nepředstavuje negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem. Neexistuje žádný faktický základ pro tvrzení, že nezletilý čelí tlaku zůstat ve svědcích Jehovových ze strachu ze ztráty vztahů s rodinou a přáteli v náboženské komunitě. V publikacích svědků Jehovových neexistují žádné důkazy o tom, že by pro děti, které vyrůstají v rodinách spojených se svědky Jehovovými, bylo náboženskou praxí stát se svědky Jehovovými. Čas strávený praktikováním náboženství nepředstavuje negativní sociální kontrolu. Mnoho dětí, které vyrůstají mezi svědky Jehovovými, tráví čas i jinými než náboženskými aktivitami. Svědkové Jehovovi nedodržují sociální distanc vůči dříve nepokřtěným zvěstovatelům. Není správné, jak uvádí stát, že nepokřtěný kazatel, který ztratil status nepokřtěného kazatele, bude svým sborem nebo rodinou odmítnut.

Rozhodnutí jsou rovněž neplatná v důsledku procesních chyb. Správa nesplnila svou povinnost provést vyšetřování, viz zákon o veřejné správě, § 17. Správa se opírá o neoficiální informace, okolnosti z dávné minulosti a vlastní interpretaci náboženských textů, pro které stát nemá ani právní, ani odborné znalosti. Stát neprovedl vlastní vyšetřování, která by byla vhodná k prokázání konkrétních porušení nebo škodlivých účinků po nabytí účinnosti zákona, včetně získání informací od policie a služeb péče o děti. Chyby v procesních chybách znamenají, že rozhodnutí jsou neplatná, viz zákon o veřejné správě, § 41. Existuje reálná možnost, že chyby ovlivnily rozhodnutí. Důkazy v případě nejsou vhodné k určení skutečností, které by mohly odůvodnit zamítnutí, takže soud by měl prohlásit rozhodnutí za neplatná, i když má plné právo na přezkum.

Rozhodnutí o ztrátě grantů a registrace jsou dále neplatná, protože porušují řadu ustanovení o lidských právech, včetně čl. 9 a § 16 Evropské úmluvy o lidských právech (svoboda náboženského vyznání), čl. 11 a § 101 Evropské úmluvy o lidských právech (svoboda shromažďování), čl. 8 a § 102 Evropské úmluvy o lidských právech (právo na respektování soukromého a rodinného života) a § 1-1 Evropské úmluvy o lidských právech (ochrana majetku; vztahuje se na rozhodnutí o státních grantech). Rozhodnutí nemají dostatečný právní základ, nejsou v demokratické společnosti nezbytná a nejsou vhodná k dosažení cílů zdůrazněných v odůvodnění. Rozhodnutí dále představují nespravedlivou a nepřiměřenou diskriminaci Svědků Jehovových ve srovnání s jinými náboženskými komunitami, viz čl. 14 Evropské úmluvy o lidských právech a Ústava § 98. Rozhodnutí jsou rovněž v rozporu se čtvrtou větou § 16 Ústavy, která ukládá státu povinnost podporovat všechna náboženská společenství. Rozhodnutí rovněž dostatečně nezohledňují práva dětí podle Ústavy a EÚLP, včetně respektování lidské důstojnosti dětí podle § 104 Ústavy, čl. 2 EÚLP (nebýt diskriminován na základě vlastního náboženství nebo náboženství svých rodičů) a čl. 14 EÚLP (o svobodě náboženského vyznání dítěte).

Bylo vzneseno následující tvrzení:

1. Stát, rozhodnutím Ministerstva pro děti a rodinné záležitosti ze dne 30. září 2022 o Zamítnutí vládních dotací pro rok 2021 je neplatné.
2. Rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 7. listopadu 2023 o zamítnutí státních dotací na rok 2022 je neplatné.
3. Rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 7. listopadu 2023 o zamítnutí žádosti o státní dotace za rok 2023 je neplatné.
4. Rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 18. června 2024 o zamítnutí žádosti o státní dotace za rok 2024 je neplatné.
5. Rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 22. prosince 2022 o ztrátě registrace je neplatné.
6. Svědkům Jehovovým se přiznává náhrada nákladů řízení u okresního soudu a odvolacího soudu.

Žalovaný, stát zastoupený Ministerstvem pro děti a rodinné záležitosti, v podstatě argumentoval:

Rozhodnutí jsou založena na zákoně o náboženských obcích. Existují dvě okolnosti, které podle § 6 prvního odstavce zákona o náboženských obcích poskytují nezávislé a dostatečné důvody pro zamítnutí grantů a registrace.

Zprv, praxe Svědků Jehovových, která spočívá v přerušování kontaktu s členy, kteří si přejí opustit náboženskou komunitu, znamená, že náboženská komunita brání svobodnému vystoupení. To porušuje právo jednotlivých členů svobodně změnit své přesvědčení nebo názory podle článku 9 EÚLP, § 16 Ústavy a článku 18 Ústavy. Tato praxe znamená, že zbývající členové by se měli vyhýbat kontaktu s lidmi, kteří vystoupí, což znamená, že ztráta rodiny a sítě je...

důsledek vystoupení. Toto představuje dostatečně závažné porušení práv a svobod osoby, která si přeje vystoupit, aby se na něj vztahovala alternativa § 6 prvního odstavce páté alternativy zákona o náboženských komunitách. Poskytuje také důvody pro zamítnutí grantů podle § 6 třetího odstavce zákona o náboženských komunitách, viz § 2 druhý odstavec.

Za druhé, vylučovací praxe svědků Jehovových vůči pokřtěným nezletilým představuje porušení práv dětí, viz zákon o náboženských komunitách, § 6, první odstavec, třetí alternativa, ve formě psychického násilí a negativní sociální kontroly namířené proti dětem. Vyloučení je obecně velmi psychicky stresující a pro děti bude zátěž obzvláště závažná. Pokud k vyloučení dojde, zahrnuje závažné narušení integrity, izolaci a velkou psychickou zátěž, což představuje psychické násilí. Samotný proces předcházející jakémukoli rozhodnutí o vyloučení, včetně schůzí v soudním výboru atd., také představuje zátěž.

Praxe vyloučení představuje také negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem. Praxe sociálního distancování představuje silnou potenciální sankci za porušování norem. Pokřtění nezletilí čelí hrozbě vyloučení a sociálního distancování na stejné úrovni jako dospělí za porušování norem. Existence sankce s sebou nese tlak, který omezuje životní projevy a rozvoj, a představuje tak negativní sociální kontrolu. Praxe sociálního distancování nezletilých „nepokřtěných kazatelů“ za porušování norem představuje také porušení práv dítěte. Zacházení s dětmi a nepokřtěnými kazateli v souvislosti s porušováním morálních pravidel a vyloučením představuje také zásah do jejich práva na soukromí, viz článek 8 EÚLP, ale zde uvedené hodnocení se do značné míry překrývá s hodnocením, zda daná praxe představuje psychické násilí a negativní sociální kontrolu.

Rozhodnutí nepředstavují zásah do svobody náboženského vyznání podle článku 9 EÚLP ani § 16 Ústavy. Článek 9 EÚLP v zásadě neukládá státu pozitivní povinnost poskytovat náboženským nebo filozofickým komunitám státní dotace ani právo uzavírat manželství. V každém případě je zásah povolen podle článku 9 druhého odstavce EÚLP. Zaprvé, rozhodnutí jsou založena na zákoně o náboženských komunitách, který splňuje požadavky na jasnost a předvídatelnost vyplývající z judikatury EÚLP. Rozhodnutí sledují legitimní cíl v podobě ochrany „veřejného pořádku“ a „práv a svobod ostatních“. Rozhodnutí rovněž splňují požadavek, aby byla „nezbytná v demokratické společnosti“, protože jsou založena na rozumném zvážení různých zájmů, které jsou v dané věci sázeny. Rozhodnutí neporušují povinnost státu podle článku 9 EÚLP jednat neutrálně a nestranně při jednání s různými náboženstvími a filozofickými komunitami. Článek 9 EÚLP nezavazuje stát, aby se zdržel diskuse o praktikách náboženské komunity. Skutečnost, že rozhodnutí jsou založena na popisu praktik Svědků Jehovových a na jejich zařazení pod zákon o náboženských obcích, nepředstavuje porušení svobody náboženského vyznání Svědků Jehovových.

Rozhodnutí rovněž nepředstavují porušení svobody sdružování, viz článek 11 EÚLP a § 101 Ústavy. Svědkové Jehovovi jsou stále nezávislou právní osobou se svobodou samosprávy, i když náboženská komunita není registrována. Podle názoru státu se nejedná o žádný zásah. Stát se v každém případě domnívá, že zásah je stanoven zákonem a vychází z legitimního...

účel a nezbytné v demokratické společnosti, a že zásah tudíž nepředstavuje porušení, viz článek 11 druhý odstavec EÚLP.

Rozhodnutí neporušují právo na soukromý a rodinný život podle článku 8 EÚLP/oddílu 102 Ústavy. Rozhodnutí neporušují ani právo na majetek podle článku 1-1 EÚLP. Svědkové Jehovovi mají

Neexistuje žádné legitimní očekávání ohledně obdržení dotace, a proto nedochází k zásahu do vlastnických práv. Zásah je v každém případě přípustný.

Rozhodnutí rovněž nepředstavují diskriminaci v rozporu s článkem 14 EÚLP ve spojení s články 9 a/nebo 11 EÚLP. Posouzení, zda odmítnout dotace a registraci, je založeno na objektivních kritériích, která platí pro všechna náboženská společenství a která spadají do pravomoci státu. Kritéria v zákoně o náboženských společenstvích jsou objektivně formulována a jejich cílem je zajistit rovné zacházení s náboženskými společenstvími ve srovnatelných situacích. Každému společenství, které se dopustí, podněcuje nebo podporuje činy uvedené v § 6 prvním odstavci zákona o náboženských společenstvích, může být odmítnuta státní dotace. Těmto společenstvím může být také odebrána dříve udělená registrace nebo jim může být odmítnuta nová registrace podle § 4 třetího odstavce zákona o náboženských společenstvích. Vzhledem k tomu, že zákon o náboženských společenstvích je relativně nový, je rozsah praxe podle nového ustanovení v současné době omezený, ale lze očekávat, že se časem ustálí. Stát nevidí, že by rozhodnutí znamenala diskriminační zacházení, které je v rozporu s článkem 14 EÚLP. V každém případě se stát domnívá, že rozhodnutí jsou objektivní a přiměřená.

Rozhodnutí v dané věci nejsou nedostatečně prošetřena, viz § 17 zákona o veřejné správě. Ani nejsou založena na nesprávných skutečnostech. Rozhodnutí jsou založena na širokém posouzení informací, které svědkové Jehovovi poskytli v kontaktu s ministerstvem a státním správcem, popisů praxe v publikacích svědků Jehovových a popisů praxe poskytnutých soukromými osobami. Svědkové Jehovovi měli během vyřizování věci správou několikrát možnost vznést námitky proti skutkovým informacím, na nichž jsou rozhodnutí založena. Během vyřizování věci se neobjevily žádné okolnosti, které by naznačovaly, že vnímání praxe, na níž jsou rozhodnutí založena, je nesprávné. Není procesní chybou, že státní správce a Ministerstvo pro děti a rodinu nezískali informace od péče o děti nebo od policie. Jakákoli procesní chyba nebo nesprávná skutečnost v rozhodnutích v žádném případě neovlivní platnost rozhodnutí. Soud má plnou pravomoc přezkoumat, zda podmínky rozhodnutí...

Je splněn § 6 zákona o náboženských obcích, viz § 4. Pokud soud po posouzení důkazů shledá, že podmínky jsou splněny, nemají případné chyby vliv na platnost rozhodnutí.

Bylo vzneseno následující tvrzení:

1. Odvolání se zamítá.
2. V opačném případě je stát zproštěn obvinění Ministerstvem pro děti a rodinné záležitosti.
3. Státu, zastoupenému Ministerstvem pro záležitosti dětí a rodiny, jsou přiznány náklady právního zastoupení.

Zástupce strany, Evropská asociace svědků Jehovových (EAJW), stručně argumentoval:

EAJW podporuje názor Svědků Jehovových. EAJW se domnívá, že rozhodnutí o zamítnutí grantů a registrace jsou v rozporu se základními lidskými právy a s praxí Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) a vnitrostátních soudů. Obvinění státu, včetně obvinění z nátlaku a psychického násilí/negativní sociální kontroly, jsou ponižující a urážlivá pro každého jednotlivého Svědka Jehovova. Rozhodnutí mají stigmatizující účinek a nekladou dostatečný důraz na skutečnost, že Svědkové Jehovovi byli a jsou oběťmi pronásledování a diskriminace. EWJV nepodala vlastní žalobu.

Posouzení odvolacího soudu

1 Úvod

Případ se týká platnosti rozhodnutí za roky 2021–2024, kterými stát odepřel Svědkům Jehovovým státní dotace na základě zákona ze dne 24. dubna 2021 č. 31 o náboženských a vyznávajících společenstvích (zákon o náboženských společenstvích), jakož i platnosti rozhodnutí o odepření registrace podle téhož zákona.

Odvolací soud dospěl k závěru, že rozhodnutí jsou neplatná, jelikož nebyly splněny podmínky zákona o náboženských obcích pro odmítnutí státních dotací a registrace.

2 Předmět a právní základ případu

2.1 Skutkový a právní základ rozhodnutí

Není sporu o tom, že Svědkové Jehovovi jsou náboženskou společností, která v zásadě splňuje obecné podmínky pro nárok na státní dotace a registraci podle § 5 a 4 zákona o náboženských obcích. Otázkou v dané věci je, zda jsou rozhodnutí o zamítnutí dotací a registrace, učiněná na základě § 6 zákona o náboženských obcích, platná.

Relevantní podmínky pro zamítnutí udělení v tomto případě (a které jsou zároveň podmínkami pro zamítnutí registrace nebo zrušení registrace, viz § 4, třetí odstavec) jsou § 6, první a třetí odstavec, které zní:

Pokud náboženská nebo filozofická komunita nebo jednotlivci jednající jménem komunity používají násilí nebo nátlak, vyhrožují, porušují práva dětí, porušují zákonné zákazy diskriminace nebo jinak závažně porušují práva a svobody jiných, může být komunitě odepřeno financování nebo může být financování sníženo. Financování může být rovněž odepřeno nebo sníženo, pokud komunita podporuje nebo podporuje porušování uvedené v tomto oddíle.

[...]

Granty mohou být rovněž zamítnuty, pokud náboženská nebo filozofická komunita nesplňuje požadavky stanovené zákonem.

Státní skutkový základ pro zamítnutí grantů a registrace se týká praxe Svědků Jehovových, která omezuje kontakt s pokřtěnými členy, kteří rezignují na členství v náboženské komunitě nebo jsou z ní vyloučeni, a s nepokřtěnými duchovními, kteří porušují normy. Stát tvrdí, že tato praxe vyhýbání se/omezování kontaktu (dále jen „sociální distancování“) poskytuje důvody pro zamítnutí grantů a registrace podle první a čtvrté alternativy v § 6:

- Zaprvé, stát argumentuje, že praxe sociálního distancování je v rozporu s právem členů na svobodné vystoupení („závažně porušuje práva a svobody ostatních“) a/nebo je v rozporu se zákonem o náboženských společenstvích, § 2, druhým odstavcem. Tento základ se vztahuje, jak jej chápal odvolací soud, na dospělé i nezletilé pokřtěné členy.
- Za druhé, stát uvádí, že praxe sociálního distancování vůči nezletilým nepokřtěným kazatelům a nezletilým pokřtěným členům „porušují práva dětí“ v tom, že touto praxí vystavují děti psychickému násilí a/nebo negativní sociální kontrole.

Hned na začátku je třeba poznamenat, že předpokladem pro zamítnutí udělení grantů a registrace podle § 6 prvního odstavce, srovnej § 4, je, že se porušení popsaných v tomto dokumentu dopustí náboženská obec jako taková nebo jednotlivci jednající „jejím jménem“.

ustanovení. Totéž platí, pokud náboženská komunita taková porušení „podporuje nebo podněcuje“, viz § 6, první odstavec, poslední věta. Rozhodujícím faktorem bude, zda lze okolnosti spojit s náboženskou komunitou „kvalifikovaným způsobem“, viz návrh zákona 130 L (2018–2019), s. 257, včetně toho, zda lze okolnosti „dotčené důvody pro odmítnutí spojit se společností jako takovou, například tím, že jsou vyjádřeny v zavedené praxi v komunitě nebo že jsou uvedeny v zákonech či jiných dokumentech, které se na komunitu vztahují nebo které byly komunitou vypracovány“. Jak bude uvedeno níže, příslušná praxe v daném případě je podrobně popsána v několika klíčových dokumentech vypracovaných svědky Jehovovými. Není tedy

Je pochybné, a to není zpochybňováno, že by praktikování sociálního distancování mohlo být spojeno se svědky Jehovovými jako náboženskou komunitou.

2.2 Právo soudu na přezkum

Není sporné, že soud při posuzování platnosti rozhodnutí může plně přezkoumat posouzení důkazů a aplikaci práva ze strany správy. Soud může rovněž přezkoumat, zda jsou rozhodnutí v rozporu s Ústavou a lidskými právy, která se Norsko zavázalo dodržovat, viz § 2 zákona o lidských právech. Odvolací soud může rovněž přezkoumat, jak správa v dané věci postupovala. Pokud jsou splněny podmínky pro odmítnutí státních dotací a odmítnutí registrace

Pokud je splněna podmínka, záleží na uvážení státního správce, zda grant zcela nebo zčásti zamítne a/ nebo zda má být registrace zamítnuta; viz zákonná ustanovení, která uvádějí, že v takovém případě mohou být granty a registrace „zamítnuty“. Toto uplatnění uvážení může být přezkoumáno pouze soudy v souladu s doktrínou protiústavního zneužití pravomoci. Svědkové Jehovovi netvrdili, že při samotném uplatňování uvážení došlo k pochybením.

Ačkoli odvolací soud – jak je uvedeno v bodě 3 níže – bude své posouzení podrobnějšího obsahu praxe sociálního distancování svědků Jehovovými z velké části zakládat na tom, co vyplývá z jejich spisů, je třeba poznamenat, že odvolací soud tím neprovádí test ani neposouzení náboženského učení svědků Jehovových.

Odvolací soud se nezabývá tím, zda má praxe sociálního distancování svědků Jehovových základ v biblických textech, viz HR-2022-883-A odstavec 58, který uvádí, že „je zřejmé, že posouzení náboženských otázek ze strany náboženské komunity nemůže být soudně přezkoumáno.“

Soudy však mohou zkoumat, a to se nepovažuje za sporné, zda praktiky svědků Jehovových splňují podmínky pro odmítnutí státních dotací a registrace v § 6 zákona o náboženských obcích. Při posuzování obsahu a důsledků těchto praktik musí být soud schopen přiložit váhu tomu, co vyplývá z písemných materiálů náboženské obce.

3 Praktiky sociálního distancování svědků Jehovových

3.1 Úvod

V této části 3 odvolací soud vysvětlí, kterou skutečnost shledal prokázanou ohledně ústřední důkazní otázky v daném případě, kterou je praxe sociálního distancování svědků Jehovových vůči pokřtěným členům, kteří rezignují nebo jsou vyloučeni, a vůči nepokřtěným kazatelům, kteří porušují normu.

Odvolací soud nejprve vysvětluje zásady pro posuzování důkazů.

3.2 Obecné informace o posuzování důkazů

3.2.1 Požadavek převahy pravděpodobností a důkazní břemeno

V soudním přezkumu správních rozhodnutí se jako výchozí bod uplatňuje obecný požadavek převahy pravděpodobností, viz například Rt-1999-14. Je to stát, kdo nese důkazní břemeno, že je splněn skutkový základ pro odeprání grantu náboženské komunitě (a tedy i odeprání registrace) podle § 6 zákona o náboženských komunitách, viz Prop. 130 L (2018-2019), strana 258. Svědkové Jehovovi argumentovali, že v tomto případě musí být uplatněn přísnější požadavek na dokazování, a odkazovali mimo jiné na HR-2016-2579-A § 42. Podle názoru odvolacího soudu není důvod odchýlit se od obecného výchozího bodu převahy pravděpodobností. Skutečnost, která musí být posouzena s ohledem na otázku, zda

Pokud dochází k (závažnému) porušování práva na svobodu projevu nebo k porušování „práv dětí“, praxe svědků Jehovových souvisí se sociálním distancováním. Tato praxe sama o sobě není natolik zavrženíhodná, aby naznačovala, že by se od obecného výchozího bodu mělo odchýlit. Zda tato praxe případně představuje závažné porušení práva na svobodu projevu, nebo zda by měla být považována za „psychické násilí“ či „negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem“, je součástí aplikace práva, a nikoli hodnocení důkazů.

3.2.2 Základ pro posouzení skutkových okolností

Svědkové Jehovovi zakládají svou víru, učení a praktiky na Bibli a na řadě spisů, příruček, časopisů, brožur atd., které připravil vedoucí sbor svědků Jehovových ve Spojených státech a které byly přeloženy do řady jazyků, včetně norštiny. Všechny knihy a spisy jsou založeny na výkladu Bible svědky Jehovovými a obsahují rozsáhlé odkazy na biblické texty. Patří mezi ně kniha „Organizování k činění Jehovovy vůle“, což je příručka pro členy (dále jen „Organizovaná kniha“), a kniha „Paste Boží stádo“, což je kniha pro ty, kteří tvoří „starší“ ve sboru (dále jen „Kniha starších“). Svědkové Jehovovi také vydávají časopisy „Strážná věž“ a „Probudte se!“ a na svých webových stránkách mají mnoho informativních materiálů.

Aby bylo možné zjistit relevantní skutečnosti případu – který se týká praktiky sociálního distancování svědky Jehovovými – bylo odvolacímu soudu předloženo rozsáhlé množství důkazů, včetně dokumentace z písemných materiálů svědků Jehovových. Dále bylo před odvolacím soudem předvoláno 28 svědků, z nichž většina jsou současní i bývalí pokřtění členové svědků Jehovových.

Podle názoru odvolacího soudu svědectví potvrzují, že praxe sociálního distancování Svědky Jehovovými je v podstatě v souladu s tím, co je popsáno v písemných materiálech Svědků Jehovových. Svědectví dále potvrzují, že členové obecně dodržují pravidla sociálního distancování, s určitými obměnami. Zástupce strany Svědkové Jehovovi, člen představenstva Kåre Sæterhaug, ve svém svědectví rovněž uvedl, že má dojem, že biblické principy sociálního distancování nepokřtěných členů, kteří jsou vyloučeni nebo rezignují, členové dodržují. Sæterhaug však také uvedl, že pravidla Svědků Jehovových, včetně pravidel o sociálním distancování, musí být považována za vodítka a že je na svědomí každého člena, jak je bude dodržovat. Odvolací soud se vrátil k bodu 3.3.6 týkajícímu se práva odchýlit se od pravidel sociálního distancování. Jak je však uvedeno v bodě 2.1, je v každém případě při posuzování, zda byly splněny podmínky v § 6 zákona o náboženských obcích, klíčové, jaké praktiky náboženská obec praktikuje nebo „podporuje“. Jak jednotliví současní i bývalí členové dodržují pravidla sociálního distancování a/nebo jak mají zkušenosti s tím, že tato pravidla dodržují i jiní, včetně toho, zda se u jednotlivých členů vyskytují odchylky v jednom či druhém směru, je méně relevantní při posuzování toho, co lze považovat za důkaz týkající se praxe sociálního distancování svědky Jehovovými. Odvolací soud proto své posouzení založil především na

Jaká je praxe svědků Jehovových ohledně sociálního distancování na základě toho, co lze odvodit z jejich spisů, a nepovažoval za nutné jednotlivá svědectví podrobně vysvětlovat.

3.2.3 Doba provedení skutkového posouzení

Platnost rozhodnutí se určuje na základě skutečností v době jejich vydání. Prvním rozhodnutím v dané věci je rozhodnutí Ministerstva pro děti a rodinu ze dne 30. září 2022 o zamítnutí dotací a posledním rozhodnutím v dané věci je rozhodnutí státního správce ze dne 18. června 2024 o zamítnutí žádosti o dotace za rok 2024. Lze zohlednit jak důkazy před datem rozhodnutí, tak i po něm, pokud jsou vhodné k objasnění okolností v době rozhodnutí. Odvolací soud nevidí žádný důvod pro argument Svědků Jehovových, že by bylo v rozporu s § 97 Ústavy spoléhat se na skutečnosti a vysvětlení z doby před vstupem v platnost nového zákona o náboženských obcích. V tomto případě, kdy odvolací soud předpokládá především to, že praxe Svědků Jehovových je taková, jak je stanovena ve vlastních spisech Svědků Jehovových, otázka, která skutečnost může být použita jako základ, nevedla k žádným zvláštním problémům.

3.3 Praxe, která je považována za osvědčenou

3.3.1 Úvod o pokřtěných členech a nepokřtěných zvěstovatelích

Teprve pokřtěním je někdo považován za svědka Jehovova. Svědkové Jehovovi nejsou křtěni v kojeneckém věku, jako je tomu ve většině ostatních křesťanských denominací. Z knihy Organized z roku 2019, strana 210, mimo jiné vyplývá, že o tom, zda je člověk dostatečně zralý ke křtu, rozhodují starší, a to po absolvování výcviku. Věk, ve kterém je člověk pokřtěn, pokud se pro to rozhodne, se liší. Hlavní dojem po provedených důkazech je, že většina lidí, kteří vyrůstají v rodinách, kde jsou rodiče svědkové Jehovovi, je pokřtěna kolem 15.–18. roku věku. Někteří jsou pokřtěni dříve a někteří později. Stát se mimo jiné odvolal na novinový článek ze Saltenpostenu ze 6. října 2015, který zmiňoval křest dvou dětí ve věku 11 a 13 let na krajském sjezdu. Jedna ze svědkyň státu také vysvětlila, že byla pokřtěna v 90. letech v 11 letech.

Po určitou dobu před pokřtěním se dítě obvykle účastní kazatelské práce jako tzv. nepokřtěný zvěstovatel. Dva starší rozhodují o tom, zda může být dítě uznáno jako nepokřtěný zvěstovatel, viz strana 77 knihy Organized z roku 2019. Na základě svědectví Odvolací soud předpokládá, že pro děti, které vyrůstají s rodiči, kteří jsou svědky Jehovovými, není neobvyklé stát se nepokřtěným zvěstovatelem mezi 11. a 15. rokem věku. Některé se stanou nepokřtěnými zvěstovateli později a jiné dříve. Jedna svědkyně vysvětlila, že se nepokřtěnou zvěstovatelkou stala již v 6 letech, ale to bylo dávno.

Některé děti, které vyrůstají v rodinách, kde jsou rodiče svědkové Jehovovi, se rozhodnou nebýt pokřtěny jako zvěstovatelé a/nebo se nedat pokřtěny. Na základě důkazů se to nezdá být pravda.

I když je to sporné, taková volba nezabrání v pokračování normálního kontaktu s rodinou a dalšími členy svědků Jehovových. Totéž platí pro pokřtěné členy, kteří se nakonec stanou „neaktivními“, tj. kteří již nekážou ani se neúčastní shromáždění v sále Království, ale kteří se od svědků Jehovových neodvrátí.

3.3.2 Vyloučení pokřtěných členů

Z písemných materiálů svědků Jehovových, včetně knihy Organized z roku 2019, strana 148, vyplývá, že pokud se pokřtěný člen dopustí závažného hříchu, „jako je sexuální nemravnost, cizoložství, homosexuální jednání, rouhání, odpadlictví a modlářství“, a starší ve sboru se o něm dozvědí – buď tím, že o tom řekne sám člen, nebo tím, že o tom starší informují jiní – nejprve se provedou rozhovory se dvěma staršími ve sboru, aby se zmapovalo, co se stalo. Pokud existují důkazy o tom, že se člen dopustil závažného hříchu, bude jmenován soudní výbor složený ze tří starších ve sboru.

Pokud člen nečiní pokání, bude „vyloučen ze sboru, takže nebude mít žádné společenství s čistým lidem Jehovovým“, viz kniha Organized z roku 2019 na straně 150.

Takové vyloučení se do roku 2000 označovalo jako „vyloučení“ a poté jako „expulze“. Od roku 2024 se vyloučení označuje jako „odstranění“ člena ze sboru. V následujícím textu odvolací soud používá termín vyloučení, který byl terminologií používanou v době vydání rozhodnutí.

Nezletilí, kteří se dopustí závažného hříchu, mohou také podstoupit proces, který může vést k vyloučení ze sboru u soudního výboru, viz kniha Organized z roku 2019, oddíl 37 na straně 154, pod nadpisem „Případy týkající se pokřtěných nezletilých“. Uvádí se v ní, že v takovém případě je nejlepší, aby se schůzek se staršími zúčastnili rodiče nezletilého. Pokud nezletilý nečiní pokání, může být – stejně jako dospělí – vyloučen ze sboru.

V roce 2024 byla provedena drobná úprava týkající se procesu vyloučení nezletilých, která zahrnovala, že pokud „má nezletilý dobrý přístup a rodiče se s ním dokážou spojit, mohou oba starší dojít k závěru, že s touto záležitostí není nutné nic dalšího dělat“, viz Strážná věž ze srpna 2024, strana 25.

Zde se však uvádí, že pokud pokřtěný nezletilý „pokračuje v provinění, které se dopustil, bez lítosti“, proces bude pokračovat.

Pokud je pokřtěný člen (dospělý i nezletilý) vyloučen, je sbor informován, že tento člen „již není svědkem Jehovovým“, viz kniha Organized, strana 152. Dále se v ní uvádí, že „to způsobí, že se s touto osobou věrní bratři a sestry ve sboru přestanou stýkat.“ (1. Kor. 5:11)

3.3.3 Pokřtění svědkové Jehovovi, kteří vystoupili

Pokud pokřtěný člen vystoupí ze Svědků Jehovových, je sbor informován – stejným způsobem jako u vyloučených členů – že daný člen „již není jedním ze svědků Jehovových“ a je s ním zacházeno stejně jako s vyloučenou osobou, srov.

Uspořádaná kniha, strana 153.

3.3.4 Sociální distancování dříve pokřtěných členů

Poté, co je někdo vyloučen nebo odebrán ze sboru, z předpisů vyplývá, že zbývající členové Svědků Jehovových se obecně vyhýbají kontaktu s vyloučenou nebo odebranou osobou, nebo jej alespoň výrazně omezují. Svědkové Jehovovi tuto praxi v biblických textech ospravedlňují sociálním distancováním, srov. například z knihy „Zachovejte se v Boží lásce“ z roku 2018, průvodce pro Svědky Jehovovy, strany 39–40:

Člověk se může rozhodnout, že bude i nadále dělat věci, které Jehova neschvaluje a které škodí sboru. Odmítá pomoc a svým jednáním ukazuje, že už nechce být součástí sboru. Může se rozhodnout sbor opustit, nebo může být muset být vyloučen. Bible jasně říká, že pokud se to stane, měli bychom se s ním „přestat stýkat“. (Přečtěte 1. Korintánům 5:11–13; 2. Janova 9–11) To může být velmi obtížné, pokud je to přítel nebo člen rodiny. Ale v takové situaci musí být naše věrnost Jehovovi silnější než naše věrnost komukoli jinému.

Informační brožura na webových stránkách svědků Jehovových s názvem „Proč je vyloučení láskyplným opatřením“ uvádí tři pozitivní důsledky rozhodnutí o vyloučení: vyloučení „ctí Jehovo jméno“, „chrání čistý křesťanský sbor“ a „může ho [provinilce] přivést k rozumu“. Tato informace z webových stránek svědků Jehovových je také zmíněna v dokumentu HR-2022-883-A, který se týkal soudního sporu zpochybňujícího platnost rozhodnutí o vyloučení, v odstavcích 49 a 50:

(49) Nejvyššímu soudu bylo předloženo prohlášení svědků Jehovových s názvem „Proč je vyloučení láskyplným uspořádáním“. Mimo jiné se v něm uvádí:

„Členové rodiny mohou projevovat lásku ke sboru a vyloučenému tím, že respektují rozhodnutí o vyloučení. ...“

Všichni ve sboru mohou projevovat zásadovou lásku tím, že se s vyloučeným nebudou stýkat a nebudou s ním mluvit. ... Takto bude ukázáno, že

které mu Jehova udělil prostřednictvím starších, účinnější. Starší mohou také projevit rodině vyloučeného člověka zvláštní lásku a pozornost. Rodina to velmi trápí a nesmí mít pocit, že i ona je vyloučena ze společenství se svými bratry a sestrami.“

(50) Toto popisuje formu „lásky“, která vyžaduje, aby se členové rodiny, včetně těch nejbližších, jako jsou děti a rodiče, vyhýbali kontaktu s osobou, která je vyloučena.

3.3.5 Zejména pokud jde o sociální distancování dříve pokřtěných členů rodiny

Pravidla o vyhýbání se/omezování kontaktu platí jako jasné obecné pravidlo i pro členy rodiny, kteří jsou vyloučeni nebo odňati ze společenství, včetně nezletilých, viz například kniha svědků Jehovových „Zachovejte se v Boží lásce“ z roku 2008:

Co když je příbuzný vyloučen? V takovém případě může být blízké pouto mezi členy rodiny skutečnou zkouškou loajality. Jak bychom se měli chovat k vyloučenému příbuznému? Nemůžeme zde probrat všechny myslitelné situace, ale zvážíme dvě obecné situace.

V některých případech vyloučená osoba stále žije se svou nejbližší rodinou.

Protože vyloučení neznamená, že jsou rodinné vazby přerušeny, běžné denní činnosti rodiny mohou pokračovat. Vyloučená osoba se však svým jednáním rozhodla přerušit duchovní pouto mezi sebou a svou věřící rodinou. Věrní členové rodiny s ní tedy již nemohou mít žádné duchovní společenství. Například pokud je vyloučená osoba přítomna, když rodina společně studuje Bibli, nemůže se účastnit. Pokud je však nezletilá, její rodiče mají stále odpovědnost ji učit a trestat. Mohou jí tedy projevit lásku tím, že s ní povedou biblické studium. — Přísloví 6:20–22; 29:17.

V jiných případech vyloučený příbuzný žije jinde než u své nejbližší rodiny. I když může být ve vzácných případech potřeba omezený kontakt k vyřešení nezbytných rodinných záležitostí, měl by být takový kontakt omezen na minimum.

Věrní křesťanští rodinní příslušníci nehledají výmluvy pro kontakt s vyloučeným příbuzným, který s nimi nebydlí. Místo toho je jejich věrnost Jehovovi a jeho organizaci vede k tomu, aby podporovali biblické uspořádání vyloučení.

Jejich věrné jednání je v nejlepším zájmu provinilce a může mu pomoci těžit z ukáznění, které se mu dostalo. (Hebrejcům 12:11)

Jak tento text uvádí, „rodinné vazby“ se nepřerušují vyloučením ze shromáždění nebo vyloučením. To se odráží ve dvou výjimkách z obecného pravidla vyhýbání se kontaktu. Zaprvé, pokřtění členové budou i nadále moci mít běžný každodenní kontakt s vyloučenými nebo vyloučenými členy, kteří žijí ve stejné domácnosti jako daný člen, i když duchovní společenství skončí. Zadruhé, pokřtění členové budou moci mít kontakt s vyloučenými nebo vyloučenými členy rodiny, kteří s nimi nežijí v...

v souvislosti s tím, co je ve výše zmíněné knize označeno jako „nezbytné rodinné záležitosti“. Co je „nezbytné“, je uvedeno v informační brožuře svědků Jehovových s názvem „Svědkové Jehovovi a vyloučení ze shromáždění“ pod nadpisem „Rodinná pouta se nepřerušují“, kde jsou uvedeny příklady případů, kdy vyloučení rodiče či děti onemocní nebo se necítí dobře:

Pokud vyloučený rodič onemocní nebo se již o sebe nedokáže finančně či fyzicky postarat, děti, které jsou svědky Jehovovými, by měly biblickou i morální povinnost mu pomoci. Podobně, pokud se vyloučené dítě necítí dobře fyzicky nebo emocionálně, postarají se o něj rodiče, kteří jsou svědky Jehovovými.

3.3.6 Důsledky nedodržování pravidel sociálního distancování členy

Na základě výše uvedeného přehledu není pochyb o tom, že hlavním pravidlem je, že by se svědkové Jehovovi měli vyhýbat kontaktu s vyloučenými a vyloučenými členy, s výjimkou členů rodiny ve stejné domácnosti a kontaktu s ostatními členy rodiny v případě „nezbytných rodinných záležitostí“.

Z knihy starších z roku 2019 (kapitola 12, odstavec 17) vyplývá, že „nepotřebné sdružování“ s vyloučenými nebo vyloučenými osobami lze považovat za tzv. „nestydaté chování“. Důsledky takového „nepotřebného sdružování“ budou záviset na tom, zda je osoba, s níž se člověk stýká, členem rodiny, či nikoli. Pokud i přes opakovaná napomenutí člověk pokračuje v takovém sdružování s někým, kdo není členem rodiny, může být jmenován soudní výbor. V případě „nepotřebného sdružování“ s členy rodiny naopak starší nejprve poradí dotyčné osobě. Dále se v knize uvádí, že pokud se člen takovou radou neřídí, může být považován za nezpůsobilého k výsadám ve sboru, „protože to vyžaduje, aby byl člověk dobrým příkladem“. Dále se v ní uvádí, že v případě takového zbytečného sdružování s členy rodiny bude soudní výbor jmenován pouze v případě, že dochází k „pokračujícímu duchovnímu sdružování nebo k trvalé otevřené kritice rozhodnutí o vyloučení“.

Svědkové Jehovovi však argumentují, že je osobním rozhodnutím každého jednotlivého svědka Jehovova, založeným na jeho vlastním svědomí, jak striktně dodržovat pravidla vyhýbání se/omezování kontaktu s vyloučenými nebo vyloučenými členy. Svědkové Jehovovi odkazují na článek z novin Vårt Land z 27. dubna 2024, ve kterém mluvčí svědků Jehovových uvádí, že míra „zbytečného kontaktu“ s vyloučenými členy rodiny je osobním rozhodnutím založeným na svědomí daného jednotlivce.

Odvolací soud však nevidí, že by tato možnost většího sdružování se s vyloučenými nebo vyloučenými členy na základě vlastního svědomí byla ztělesněna v písemných textech svědků Jehovových, které byly přezkoumány během odvolacího jednání.

Svědkové Jehovovi rovněž poukázali na to, že neexistují žádné konkrétní případy, kdy by byl někdo vyloučen z důvodu stýkání se s vyloučenými/exkomunikovanými osobami nad rámec toho, co nařizují pravidla sociálního distancování. Sæterhaug vysvětlil, že o žádných takových případech neví.

Odvolacímu soudu je poněkud nejasné, zda tím svědkové Jehovovi myslí, že by se neměla brát v úvahu pravidla týkající se důsledků spolčování se s vyloučenými nebo vyloučenými členy nad rámec toho, co je „povoleno“. doslova.

Skutečnost, že svědkové Jehovovi nesmí uplatňovat sankce při interakci s osobami, které byly vyloučeny nebo jim byla odebrána příslušnost, a že mezi členy existují také rozdíly, pokud jde o uplatňování pravidel o sociálním distancování, není v žádném případě pro posouzení odvolacího soudu rozhodující. Zásadní je, jak již bylo zmíněno, jakou praxi má náboženská komunita jako taková podporovat; a to je, že kontaktu s vyloučenými a odcizenými lidmi by se mělo vyhýbat, s výjimkou kontaktu s rodinnými příslušníky ve stejné domácnosti a v nezbytných rodinných záležitostech.

3.3.7 Zejména ohledně sociálního distancování nepokřtěných zvěstovatelů

Než je člověk pokřtěn, je běžné, že se účastní kazatelské práce jako nepokřtěný zvěstovatel. Aby se člověk stal nepokřtěným zvěstovatelem, musí splňovat určité požadavky, včetně toho, že musí „znát a žít podle toho, co Bible učí o sexuální nemravnosti, včetně cizoložství, polygamie a homosexuálních činů“, viz strana 74 knihy Organized 2019.

Pokud se nepokřtěný zvěstovatel dopustí „vážného hříchu“, nemůže být vyloučen, protože není pokřtěn. Nicméně podle knihy Organized z roku 2019 na stranách 154–155 může být nutné, aby prošel procesem zahrnujícím setkání se dvěma staršími ve sboru, což by mohlo vést ke ztrátě jeho statusu nepokřtěného zvěstovatele, pokud nebude činit pokání. Kniha Organized dále uvádí, že v takovém případě bude sbor informován, že daná osoba „již není uznávána jako nepokřtěný zvěstovatel“. Kniha Organized dále uvádí, že v takovém případě bude sbor „považovat provinilce za světského člověka“ a že „[p]řestože není vyloučen, křesťané si budou dávat pozor, aby se s ním nestýkali“. V knize Elders z roku 2019, kapitola 12, odstavec 52, se dále uvádí, že „protože nelituje špatného, které spáchal, bylo by nejlepší mu nějakou dobu nedat slovo, pokud na shromážděních zvedne ruku k odpovědi.“

Svědkové Jehovovi však prohlásili, že nedodržují sociální distancování vůči dříve nepokřtěným vydavatelům, což musí znamenat, že se domnívají, že praxe uvedená v knize Organized výše není dodržována. Existuje relativně málo důkazů o skutečné praxi svědků Jehovových vůči nepokřtěným vydavatelům, kteří se dopouštějí závažných hříchů.

Několik svědků Jehovových vyjádřilo, že zbavení statusu nepokřtěného kazatele má jen malé důsledky a že v takovém případě není člověk vyloučen, zatímco někteří státní svědci uvádějí, že zbavení statusu má sociální důsledky.

Odvolací soud v každém případě rovněž shledává, že se může opřít o písemné materiály Svědků Jehovových, které je třeba považovat za vyjádření toho, co Svědkové Jehovovi v takové situaci obecně podporují, viz bod 3.2.2 výše.

4 Je praxe svědků Jehovových v dodržování sociálního distancování vůči pokřtěným členům?

Kdo se odhlásí v rozporu s právem na bezplatný výběr?

Jak je uvedeno v bodě 3, s osobou, která rezignovala, bude zacházeno stejně jako s osobou, která byla vyloučena, a proto se jí ostatní členové, včetně rodinných příslušníků, budou zpočátku vyhýbat.

Stát argumentuje, že tato praxe je v rozporu s právem na svobodné vystoupení, a proto poskytuje důvody pro odmítnutí grantů a registrace podle § 6 prvního odstavce a/nebo § 6 třetího odstavce zákona o náboženských komunitách, srov. § 2 druhého odstavce.

Není pochyb ani sporu o tom, že odstoupení bude mít pro osobu, která odstupuje, velmi vážné důsledky, pokud jde o možnost kontaktu s těmi, kteří jsou stále svědky Jehovovými. To platí i pro blízké rodinné příslušníky. To může být pro mnoho lidí velmi obtížné, a to jak pro ty, kteří odstoupili, tak i pro ty, kteří zůstávají.

Svědkové Jehovovi. To potvrzují svědci v daném případě, kteří rezignovali nebo byli vyloučeni, a také prezentovaná akademická literatura. V publikaci Ransom, Heather J. et. al. (2020) „Grieving the Living: The Social Death of Former Jehovah's Witnesses“ se například uvádí, že „ti, kteří opouštějí víru svědků Jehovových, často čelí vyhlídce na přerušení významných vztahů s rodinou a přáteli (Miller 1988), což může být spojeno s pocity osamělosti a opuštěnosti (Testoni et al. 2019) a představuje výzvu pro zdraví a pohodu (Friedson 2015)“.

Je zřejmé, že členové Svědků Jehovových skutečně mohou odstoupit a že jedním ze způsobů, jak to udělat, je zaslat dopis svému sboru. Několik svědků v případě vysvětlilo, že tímto způsobem odstoupili od Svědků Jehovových. Svědkové Jehovovi toto odstoupení respektovali v tom smyslu, že sbory neprováděly rozsáhlou osvětovou činnost, aby dotyčného přesvědčily k opětovnému vstupu.

Argument státu, že praktiky Svědků Jehovových brání odstoupení od organizace, se nezakládá na skutečnosti, že existují formální překážky pro odstoupení, ale na skutečnosti, že odstoupení má tak velké společenské důsledky, že mnoho lidí se z tohoto důvodu neodhlásí. Odvolací slyšení se mimo jiné týkalo úvodníků a novinových článků, jakož i dotazů adresovaných státnímu správci, kde bylo uvedeno, že někteří Svědkové Jehovovi od Svědků Jehovových neodstoupili, aby neztratili kontakt s rodinnými příslušníky.

Otázkou je, zda jsou sociální důsledky ztráty, nebo alespoň výrazně omezeného kontaktu s členy Svědků Jehovových – včetně rodinných příslušníků – v případě ukončení účasti v konfrontaci s právem na svobodné ukončení účasti.

Stát argumentoval, že praxe svědků Jehovových je v rozporu s požadavkem na svobodné odstoupení od smlouvy v § 2, druhém odstavci, druhé větě, který stanoví, že „Odstoupení je vždy možné písemně“.

Zvláštní poznámky k § 2 poskytují další podrobnosti o právu na odstoupení od smlouvy, viz návrh zákona 130 L (2018-2019) s. 254:

Svoboda náboženského vyznání vyžaduje, aby odstoupení bylo možné bezpodmínečně a bez překážek ze strany náboženské nebo filozofické komunity. Zákon proto stanoví, že odstoupení by mělo být vždy možné zasláním písemné žádosti komunitě.

Podle názoru odvolacího soudu je praxe Svědků Jehovových týkající se rušení registrace jasně v souladu s požadavkem § 2 druhého odstavce druhé věty zákona o náboženských obcích. Jediným požadavkem podle znění zákona je, že rušení registrace musí být možné „písemně“. Přípravné práce musí být chápány tak, aby požadavek

Písemná forma je způsob, jakým zákonodárce zamýšlel zajistit, aby k odstoupení mohlo dojít „bezpodmínečně a bez překážek“; srov. formulaci přípravných prací, že „Zákon proto stanoví, že k odstoupení může dojít vždy zasláním písemné žádosti obci.“ Pokud by náboženská obec odmítla takové písemné odstoupení přijmout nebo by pro odstoupení stanovila další podmínky, mohlo by dojít k porušení práva na bezplatné odstoupení podle § 2 druhého odstavce zákona o náboženských obcích. V našem případě však tomu tak není.

V návrhu zákona NOU 2013:1 (Stålssettutvalget), který byl základem pro návrh zákona Odelsting, se diskutovalo o tom, zda by dodržování sociálního distancování při odstoupení od programu mohlo být důvodem pro odmítnutí dotací. Výbor však dospěl k závěru, že je to příliš náročné na to, aby to bylo regulováno zákonem, viz strana 257:

Výbor se domnívá, že lze ospravedlnit odmítnutí podpory náboženské komunitě, která stanoví pravidla pro zacházení s lidmi, kteří se odtrhnou od společnosti, což vede k úplnému sociálnímu vyloučení a/nebo vážným ekonomickým důsledkům těchto lidí. Problémy s definováním této podmínky však budou natolik náročné, že výbor takové kritérium nedoporučí jako předpoklad pro podporu.

Odvolací soud nevidí, že by se ministerstvo v návrhu zákona č. 130 L (2018–2019) touto otázkou zabývalo, což může naznačovat, že ministerstvo také nepovažovalo za vhodné upravit, že taková izolace těch, kteří odstoupili, může být důvodem pro zamítnutí grantů. Naopak se může zdát, že zákonodárce si vědomě zvolil, že jediným požadavkem je, aby odstoupení bylo možné písemně, viz § 2 druhý odstavec.

Praxe svědků Jehovových proto podle názoru odvolacího soudu není v rozporu se zákonem o náboženských komunitách, § 2, druhým odstavcem, druhou větou.

Stát rovněž uvedl, že praxe rušení registrace Svědků Jehovových „závažně porušuje práva a svobody ostatních“, viz čtvrtá alternativa v § 6 prvním odstavci.

Z přípravných prací vyplývá, že „formulace ‚práva a svobody ostatních‘ je převzata z článku 9 bodu 2 EÚLP o omezení svobody náboženského vyznání“, viz Prop. 130 L (2018–2019), strana 258. Dále je na stejném místě uvedeno, že tato podmínka „se primárně týká porušování práv osob, které nejsou členy dotyčného společenství, protože členové by normálně mohli reagovat odhlášením“. Zdá se však také, že „tato podmínka může ovlivnit společenství, která odhlášení brání, viz také § 2, druhý odstavec“.

Právo svobodně se připojit k náboženské komunitě a z ní vystoupit je ústřední součástí svobody náboženského vyznání podle článku 9(1) EÚLP, který stanoví, že svoboda náboženského vyznání zahrnuje „svobodu změnit své náboženství nebo přesvědčení“. To, že svoboda náboženského vyznání je vykonávána prostřednictvím svobody opustit náboženskou komunitu, bylo mimo jiné prokázáno v rozsudcích Mirolubovs a další proti Lotyšsku (2009) § 80 a Sindicatul „Păstorul Cel Bun“ proti Rumunsku (2013) § 137.

Podobný princip je třeba předpokládat i z článku 18 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (ICCPR), viz obecný komentář č. 22, odstavec 5, článek 14 Úmluvy o právech dítěte a § 16 Ústavy.

Pokud je Odvolacímu soudu známo, neexistuje žádná judikatura ESLP, která by se přímo týkala rozsahu práva na svobodu projevu – tedy situace, kdy je někomu přímo či nepřímo bráněno ve vyjádření vlastního názoru v náboženské komunitě. Existuje však judikatura, která může naznačovat, že je daný člověk chráněn před nepřiměřeným tlakem ze strany ostatních na změnu svého náboženství, viz například Kokkinakis v. Řecko (1993), bod 48 („nevhodný proselytismus“) a Larissis a další v. Řecko (1998), bod 45 („nepřiměřený tlak“) a bod 51 („nepřiměřený tlak při zneužití moci“). Praxe ESLP může naznačovat, že ESLP se touto hranicí zabývá, když se obecně týká druhu tlaku, který může náboženská komunita legitimně vyvíjet na své vlastní členy, srov. Jehovahvi svědkové v Moskvě proti Rusku (2010), bod 139, kde se uvádí, že náboženská komunita nemůže na své členy vyvíjet „nepřiměřený nátlak ani nepatřičný vliv“. Stát argumentoval, že tato hranice ochrany před nepatřičným tlakem může poskytnout vodítko k tomu, co je přijatelné z hlediska obtíží a překážek, které mohou nastat při opuštění náboženské komunity.

Odvolací soud předpokládá, že mohou existovat případy, kdy náboženská společnost má pravidla a sankce za odstoupení, které lze považovat za nepřiměřený tlak na osobu, která chce odstoupit, a že v takovém případě to může znamenat porušení práva na svobodné odstoupení podle článku 9 EÚLP a článku 18 SP atd. Odvolací soud se však domnívá, že v našem případě k takovému porušení nedošlo.

Jak je uvedeno výše, je prakticky snadné vystoupit ze Svědků Jehovových. Stačí zaslat dopis sboru o vystoupení. Neexistují žádné důkazy o tom, že by vystoupení nebylo respektováno nebo že by se sbor jakkoli zvláště snažil přesvědčit člena, aby se znovu připojil. Možné překážky vystoupení se zde tedy vztahují k důsledkům vystoupení, kterými je omezený sociální kontakt se zbývajícími členy, včetně rodinných příslušníků.

Takový omezený kontakt s bývalými členy Svědků Jehovových, a zejména s blízkými rodinnými příslušníky, jako jsou rodiče a děti, se kterými již člověk nežije, ale také například prarodiče a vnoučata, bude pro většinu lidí velmi obtížný a zatěžující.

Odvolací soud na základě důkazů předpokládá, že takové důsledky vystoupení pro některé členy jsou natolik negativní, že se někteří členové z tohoto důvodu rozhodnou nevystoupit.

Odvolací soud se nicméně domnívá, že tyto důsledky nepředstavují dostatečný nepřiměřený tlak, aby se jednalo o porušení práva člena na svobodnou rezignaci podle článku 9(1) EÚLP nebo jiných povinností v oblasti lidských práv či Ústavy.

Odvolací soud mimo jiné zdůrazňuje, že sociální důsledky vystoupení – které mohou být pro mnohé nepochybně velmi obtížné – jsou uvedeny v pravidlech Svědků Jehovových a jsou něčím, s čím jsou členové obeznámeni, a to jak ti, kteří vystoupí, tak i zbývajcí členové. Není tedy zaváděna žádná nová a neznámá „sankce“.

když se někdo odhlásí. Tato praxe, jak je popsáno v bodě 3.3, dále neznamená, že jsou rodinné vazby přerušeny. Pokud jde o členy rodiny ve stejné domácnosti, je zachován každodenní kontakt. Dále bude možné mít „nezbytný“ kontakt s ostatními členy rodiny. Ti, kteří odhlásí, budou moci mít také běžný kontakt s členy rodiny, kteří nejsou pokřtěni jako svědkové Jehovovi (včetně sourozenců, kteří se rozhodli nebýt pokřtěni), a s dalšími sítěmi mimo svědky Jehovovy. Proto se nejedná o žádné „úplné sociální vyloučení a/nebo vážné finanční důsledky“ po odstoupení, což byla situace, kterou Stálsettův výbor zvažoval jako regulační, která by mohla poskytnout důvod pro odmítnutí dotací. Jak již bylo zmíněno, výbor dospěl k závěru, že není vhodné tuto otázku regulovat zákonem, viz.

NOU 2013:1 strana 257 reprodukována výše.

Závěrem lze konstatovat, že pravidla a postupy Svědků Jehovových týkající se sociálního distancování členů, kteří opouštějí náboženskou komunitu, nejsou v rozporu se zákonem o náboženských komunitách, § 6 prvním odstavcem ani s § 6 třetím odstavcem, viz § 2 druhý odstavec.

Odvolací soud poznamenává, že nepochopil argument státu, že otázka, zda je praxe sociálního distancování Svědků Jehovových vůči nezletilým členům v rozporu s právem na svobodné vystoupení, se liší pro dospělé a nezletilé členy. Pro informaci je třeba poznamenat, že odvolací soud v žádném případě nevidí, že by se posouzení u pokřtěných nezletilých Svědků Jehovových lišilo od pokřtěných dospělých členů. Pokřtěné nezletilé děti mají také možnost vystoupit; k čemuž existovaly příklady i u těch, kteří v dané věci svědčili. Další otázkou je, zda sociální distancování v důsledku vystoupení může představovat porušení práv dítěte. Toto je zahrnuto v posouzení v bodě 5 níže.

5 Představuje praktika sociálního distancování svědků Jehovových vůči pokřtěným nezletilým porušení „práv dětí“?

5.1 Úvod _____

Praxe sociálního distancování vůči pokřtěným členům, kteří jsou vyloučeni nebo rezignují, je popsána v bodě 3. Jak je tam uvedeno, pravidla jsou v podstatě stejná pro nezletilé pokřtěné svědky i pro dospělé.

Stát objasnil, že praxe svědků Jehovových spočívající v přerušování kontaktu s dospělými... Členové z jiných důvodů než z důvodu vystoupení, například vyloučení v důsledku porušení norem, nejsou součástí odůvodnění rozhodnutí státu.

Stát tvrdil a v tomto bodě 5 se zabývá, zda praxe sociálního distancování nezletilých pokřtěných členů porušuje „práva dětí“, viz první alternativu v zákoně o náboženských komunitách, § 6, první odstavec, a konkrétněji, zda tato praxe představuje psychické násilí nebo negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem. Zda mají svědkové Jehovovi...

Praktiky vůči nepokřtěným vydavatelům , které představují porušení práv dětí, jsou popsány v části 6.

V § 6 zákona o náboženských komunitách není podrobněji specifikováno, na co se vztahuje fráze „porušuje práva dětí“. Přírozený jazykový výklad této fráze je takový, že příslušná situace musí představovat porušení/ porušení práv, která jsou dětem obecně přiznána v norském právním předpisu. Komentáře k § 6 v návrhu zákona 130 L (2018-2019), s. 258, uvádějí k této alternativě:

Druhá alternativa se týká porušování práv dětí. Patří sem taková práva, která je stát povinen chránit prostřednictvím Úmluvy o právech dítěte (CRC), viz Zákon o lidských právech, § 2, č. 4 a § 3. Toto ustanovení však musí být zváženo s ohledem na svobodu náboženského vyznání a přesvědčení dítěte a rodičů a v zásadě není překážkou odlišných názorů na výchovu nebo světonázor. Příklady porušení, která mohou být důvodem pro odmítnutí dotací, mohou být negativní sociální kontrola namířená proti dětem, psychické násilí, nucené sňatky, mrzačení genitálií nebo násilí ze cti.

Podle přípravné práce se „porušuje práva dětí“ vztahuje především na porušování práv, která mají děti podle Úmluvy o právech dítěte („zahrnuje i takové“).

Svědkové Jehovovi argumentovali, že nejsou smluvní stranou Úmluvy o právech dítěte ani nepodléhají závazkům podle této Úmluvy, a proto nemohou porušovat práva dětí podle této Úmluvy, včetně ustanovení článku 19. V tomto případě se nejedná o relevantní námitku. Vzhledem k tomu, že v přípravných pracích je jasně uvedeno, že „práva dětí“ označují práva dětí podle Úmluvy o právech dítěte, znamená tato legislativní technika, že praktiky náboženské komunity, které porušují práva dětí podle Úmluvy o právech dítěte, budou spadat pod § 6 zákona o náboženských komunitách.

Úmluva o právech dítěte stanoví řadu práv pro děti, včetně práva na život, identitu, práva na vzdělání a volný čas atd., jakož i práva na ochranu před fyzickým a psychickým násilím, viz článek 19 Úmluvy o právech dítěte. Stát argumentoval, že praxe sociálního distancování vůči pokřtěným nezletilým svědkům představuje psychické násilí páchané na dětech a/nebo negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem. Odvolací soud nejprve zvažuje, zda tato praxe představuje psychické násilí.

5.2 Psychické násilí páchané na dětech?

5.2.1 Úvod

Jak odvolací soud pochopil tvrzení státu, obvinění z psychického násilí ze strany nezletilých pokřtěných členů se týkají jak procesu porušování norem ve formě schůzek se staršími a případně i v trestní komisi, tak i důsledků možného rozhodnutí trestní komise o vyloučení, kterým je sociální distancování. Pro informaci je třeba poznamenat, že odvolací soud pochopil, že obvinění z psychického násilí se nezdá být namířena proti

nezletilí pokřtění členové, kteří si sami přejí nebo se rozhodnou vystoupit, ale přesto k této situaci připojují na konci v bodě 5.2.3 nějaké komentáře.

5.2.2 Obecné informace o psychickém násilí

Právo dětí na ochranu před mimo jiné psychickým násilím je uvedeno v článku 19 odstavci 1 Úmluvy o právech dítěte („všechny formy ... psychického násilí“) a je také výslovně uvedeno v přípravných pracích jako příklady případů, na které se vztahuje § 6 první odstavec zákona o náboženských komunitách. Zákaz v § 30 třetím odstavci třetí větě zákona o dětech týkající se používání „zastařujícího nebo tísnivého chování nebo jiného bezohledného chování vůči dítěti“ lze také považovat za vyjádření obecného zákazu psychického násilí páchaného na dětech v norském právu, viz NOU 2024: 13 (Právo a svoboda), strana 281.

Je proto nepochybné, že pokud má náboženská komunita praxi, která zahrnuje vystavení dětí psychickému násilí, bude to porušení práv dětí podle Úmluvy o právech dítěte i zákona o dětech, a mohlo by to být důvodem k odmítnutí a registraci podle zákona o náboženských komunitách, § 6 prvního odstavce, viz § 4.

Při výkladu toho, co se v článku 19 Úmluvy o právech dítěte považuje za „psychické násilí“, je obvykle nutné vycházet z jeho formulace, viz článek 31 odstavec 1 Vídeňské úmluvy. V roce 2011 vydal Dětský výbor OSN obecný komentář (obecný komentář č. 13) k výkladu článku 19 Úmluvy o právech dítěte. Takové obecné komentáře k Úmluvě o právech dítěte, které vyjadřují „jasný výklad Úmluvy“, mají značnou váhu, viz HR-2018-2096-A odstavec 16 a také Rt-2009-1261 odstavec 43 a násl. V odstavci 17 obecného komentáře č. 13 se uvádí (v neoficiálním norském překladu, na který odkazuje anglická veřejná verze na Lovdata), že „všechny formy násilí páchaného na dětech jsou nepřijatelné, bez ohledu na to, jak mírné jsou“ a že „četnost, závažnost ani to, zda je újma způsobena úmyslně či nikoli, nejsou předpoklady, které jsou zahrnuty v definicích násilí“. Neexistuje tedy žádný požadavek, aby jakékoli psychické násilí bylo úmyslné, aby se jednalo o ovlivnění, viz. Tobin, Úmluva OSN o právech dítěte (2019), strana 695. Rozhodující jsou dopady na dítě.

V odstavci 21 Obecného komentáře č. 13 je uvedena definice „psychického násilí“. Hned na začátku je zdůrazněno, že tento termín je často popisován jako „psychické týrání, duševní týrání, verbální týrání nebo emocionální týrání či zanedbávání“. V písmenech a) jsou poté uvedeny příklady „takového týrání“. Příklady, které mohou být v našem případě relevantní, jsou „všechny formy přetrvávajícího škodlivého vlivu na děti, například vyjadřování, že jsou bezcenné, nemilované nebo nechtěné“ (písmeno a), „izolace, ignorování“ (písmeno b), „ponižování, zlehčování, zesměšňování a zraňování citů dítěte“ (písmeno d) a „umístování dítěte do samoty nebo izolace“ (písmeno f).

V komentáři k § 30, třetímu odstavci zákona o dětech, viz parlamentní návrh č. 104 (2008–2009), strana 72, ministerstvo podrobněji rozvádí zákaz „zastrašujícího nebo tísnivého chování nebo jiného bezohledného chování vůči dítěti“ takto:

Zastrašující nebo tísnivé chování či jiné bezohledné chování zahrnuje jakýkoli způsob ubližování, zastrašování, ponižování nebo jiného zneužívání dítěte bez použití fyzické síly, který pravděpodobně v dítěti vyvolá pocit strachu, bezmoci, viny, studu, méněcennosti nebo zoufalství, nebo základní pocit, že dítě není chtěné nebo milované. Může zahrnovat například zamykání dítěte v místnosti, používání výhrůžek trestem nebo výhrůžek, že dítě bude opuštěno nebo mu bude ublíženo, výhrůžky ublížením jednomu z pečovatelů dítěte, sourozencům nebo domácím mazlíčkům, ponižování, nadávky, včetně nadávek vůči dítěti, emocionální manipulaci, zesměšňování, zejména v přítomnosti ostatních, ponižování, slovní obtěžování a emocionální odmítání.

Uvedené příklady nejsou vyčerpávající. U opakujících se vzorců je k ovlivnění chování potřeba kratší doba. U extrémnějších akcí stačí k ovlivnění jediný incident.

Navrhované znění „zastrašující nebo rušivé chování nebo jiné bezohledné chování“ je v souladu s § 390a trestního zákoníku z roku 1902 [současný § 266 trestního zákoníku].

Podle názoru odvolacího soudu poskytuje výběr v NOU 2024:13 (Právo a svoboda) na straně 30 komplexní shrnutí toho, co se považuje za „psychické násilí“:

Výbor používá termín psychické násilí k označení způsobů ubližování, zastrašování nebo zneužívání jiné osoby, které nejsou fyzické povahy. Psychické násilí je obvykle vzorec zneužívajícího jednání nebo chování, které se opakuje nebo přetrvává v průběhu času, [...]

5.2.3 Specifické posouzení

Otázkou tedy je, zda (i) proces porušování normy a/nebo (ii) důsledky možného rozhodnutí o vyloučení, kterým je sociální distancování, představují psychické násilí páchané na nezletilých.

(i) Proces porušování norem, který může vést k vyloučení, bude náročný pro všechny, a zejména pro děti. Pokud pokřtěné dítě poruší normy, z pravidel vyplývá, že se to starším může dozvědět buď samotným dítětem, nebo jinými členy, kteří to nahlásí. Taková „nahlašovací“ činnost je sama o sobě zatěžující, stejně jako nahlašování vlastních hříchů. Navíc skutečnost, že nezletilý bude muset situaci vysvětlit starším ve sboru – a v případě nezletilého společně s rodiči – může být velmi nepříjemná a ponižující. Ačkoli pravidla svědků Jehovových uvádějí, že vyšetřování starších by mělo probíhat „přátelsky“ a nemělo by se „zabývat detaily, o kterých nemusí vědět“ (studijní vydání Strážné věže ze srpna 2024, strana 22), je nevyhnutelné, že se člověk bude muset pouštět do některých detailů; například pokud spáchaným hříchem je pohlavní styk. Zejména u nezletilých dětí je třeba předpokládat, že je velmi nepříjemné muset takové věci vysvětlovat ostatním, zejména starším, kteří jsou vždy dospělí muži. Odvolací soud předpokládá, že starší osoby obvykle nemají dostatečné znalosti týkající se dětí.

kompetence plně chránit zájmy dítěte v takovém rozhovoru. Navíc, i když jsou rodiče obvykle přítomni, když nezletilý hovoří se staršími, nebudou mít (pouze) na paměti zájmy dítěte, viz, že v knize Organiseret z roku 2019, strana 154, je uvedeno, že rodiče „by měli spolupracovat s trestní komisí a nesnažit se chránit mladého pachatele před nezbytnými disciplinárními opatřeními“. Dále bude muset nezletilý v rámci procesu vyjádřit, zda lituje, což by mohlo být také zátěží, zejména pokud toho ve skutečnosti nelituje, ale cítí, že to musí říct, aby se vyhnul vyloučení s důsledky vyloučení. Nutnost projít procesem, kdy se dítě musí vysvětlovat o někdy velmi osobních záležitostech, by mohla být také v rozporu s právem dítěte na soukromí podle článku 16 Úmluvy o právech dítěte a článku 8 EÚLP, viz NOU 2024: 13 473 (Právo a svoboda), strana 473.

Přestože tento proces může být velmi nepříjemný a v některých případech i ponižující, odvolací soud se nicméně – s jistými pochybnostmi – domnívá, že proces jako takový nelze považovat za psychické násilí. Proces obvykle trvá relativně krátkou dobu až do možného vyloučení. Nelze tedy říci, že tento proces představuje „vzorec urážlivých činů nebo chování, který se opakuje nebo přetrvává v čase“, srovnej, že se jedná o něco, co by normálně platilo pro něco, co by bylo považováno za psychické násilí, srovnej výklad výboru v NOU 2024:13 reprodukováný výše. Skutečnost, že proces trvá krátkou dobu, znamená, že podle názoru odvolacího soudu nemá charakter psychického „týrání“, viz úvod k definici psychického násilí v obecném komentáři č. 13 k článku 19 Úmluvy o právech dítěte, ani jej nelze považovat za dostatečně „extrémní“ individuální incident, který představuje porušení zákona o dětech, § 30, třetí odstavce, viz komentáře k ustanovení v Ot.prp. č. 104 (2008–2009), strana 72, reprodukováné výše. Dítě má také své rodiče při rozhovoru se staršími, což v každém případě obvykle do určité míry učiní rozhovor poněkud méně stresujícím. Odvolací soud dále předpokládá, že rozhovor se staršími bude co nejmírnější a co nejméně podrobný, jak vyžadují pravidla. Jakékoli přestupky starších, kteří vedou rozhovory, nebudou něčím, za co by byli odpovědní svědkové Jehovovi. Konečně odvolací soud klade určitý důraz na skutečnost, že dítě – prostřednictvím křtu a setkání v kongregaci – si je vědom toho, že důsledky porušení norem spočívají v tom, že člověk může muset takovým procesem projít, takže ani proces vyloučení, ani důsledky možného vyloučení nejsou něčím, na co by člověk nebyl zcela připraven. Odvolací soud rovněž poznamenává, že nebylo prokázáno pravděpodobné, že proces porušování norem je v rozporu s právem dítěte na soukromí, viz článek 16 Úmluvy o právech dítěte a článek 8 EÚLP. Skutečnost, že proces může zahrnovat porušení práva dítěte na soukromí, nebyla státem uvedena jako nezávislý důvod pro odmítnutí státních dotací nebo registrace, a to ani v rozhodnutích, ani před soudem, ale byla uvedena jako podpůrný argument pro tvrzení o psychickém násilí a negativní sociální kontrole. Jak v řízení zdůraznil i státní zástupce, posouzení, zda dochází k porušení práva dítěte na soukromí, se bude do značné míry překrývat s posouzením, zda daná praxe představuje psychické násilí a/nebo negativní sociální kontrolu.

(ii) Pokud proces skončí vyloučením nezletilého pokřtěného člena, není pochyb o tom, že pro všechny zúčastněné bude obvykle velmi obtížné a obtížné, aby byl sociální kontakt s ostatními pokřtěnými členy Svědků Jehovových přerušen nebo výrazně omezen. U rodinných příslušníků, kteří jsou svědky Jehovovými a se kterými člověk nežije, se kontakt omezí na kontakt v „nezbytných“ rodinných záležitostech. Je třeba předpokládat, že to bude obzvláště náročné u dětí, které pak budou mít například výrazně omezený kontakt s prarodiči a tetami a strýci, kteří jsou svědky Jehovovými, a také se sourozenci, kteří jsou svědky Jehovovými a kteří se odstěhovali z domova. Dítě dále ztratí kontakt s ostatními členy sboru, například s přáteli ve sboru. U dětí svědků Jehovových je třeba předpokládat, že velkou část sociálního kruhu budou tvořit ostatní děti a mladí lidé ve sboru, což ztrátu kontaktu s nimi obzvláště ztěžuje.

Odvolací soud se však stále domnívá – opět s určitými pochybnostmi – že sociální distancování, které může nezletilé dítě zažívat v důsledku vyloučení, nelze považovat za psychické násilí.

Jak již bylo zmíněno, z pravidel svědků Jehovových vyplývá, že rodinné vazby nejsou narušeny vyloučením. To znamená, že pro děti, které žijí doma, jako je tomu u velké většiny nezletilých, pokračují každodenní rodinné aktivity. Emocionální a fyzické potřeby nezletilého budou tedy i nadále uspokojovány rodiči a dítě bude moci komunikovat s ostatními členy rodiny v domácnosti. To, že se jedná o praxi svědků Jehovových, potvrzuje dopis svědků Jehovových ze dne 24. října 2024 adresovaný Ministerstvu pro záležitosti dětí a rodiny:

Rádi bychom vám připomněli, že ve velmi vzácných případech, kdy by měl být pokřtěný nezletilý odebrán ze sboru, bude rodinný život a interakce v domácnosti pokračovat. Protože rodiče mají biblickou a morální povinnost starat se o své nezletilé dítě, budou i nadále zodpovědní za zajištění jeho/jejích fyzických a emocionálních potřeb.

Pokud nezletilé dítě nežije doma, rodiče mají povinnost starat se o vyloučené dítě, které není fyzicky nebo emocionálně v pořádku, viz bod 3.3.5 výše.

Skutečnost, že někteří rodiče mohou jednat vůči dítěti, které bylo vyloučeno nebo vyloučeno, přísněji, než stanoví pravidla Svědků Jehovových, například tím, že dítě doma vyloučí ze společenského života nebo požadují, aby se dítě odstěhovalo, není něco, co Svědkové Jehovovi jako náboženská komunita podporují; právě naopak. Dítě bude mít navíc „nezbytný kontakt“ s dalšími členy rodiny, kteří jsou svědky Jehovovými. Dítě bude také nadále mít běžný kontakt s příbuznými, kteří nejsou svědky Jehovovými, a také s dalšími přáteli ve škole atd., kteří nejsou svědky Jehovovými. Sociální distancování proto nelze považovat za „izolaci“ nebo „ignoranci“ v míře, která by představovala psychické násilí. Dalším faktorem, který hovoří proti tomu, aby se vztah považoval za psychické násilí, je to, že dítě se – prostřednictvím křtu a prostřednictvím setkání ve sboru, kde se toto téma bude projednávat – seznámilo s důsledky porušování norem. Ani proces vyloučení, ani důsledky jakéhokoli

Vyloučení je tedy něco, na co je nezletilý zcela nepřipravený, ačkoli je třeba předpokládat, že nezletilí, například patnáctiletý, a ještě méně jedenáctiletý, plně nechápou a nepřijímají důsledky, pokud se chtějí odhlásit nebo se dopustit závažných hříchů.

Odvolací soud se proto domnívá, že ačkoli jak proces vyloučení, tak sociální distancování v případě vyloučení budou pro většinu dětí velmi stresující, jak již bylo zmíněno, nebylo – bezpochyby – prokázáno jako pravděpodobné, že by tato praxe představovala psychické násilí páchané na dětech.

Odvolací soud na závěr pro účely záznamu poznamenává, že sociální distancování v důsledku rozhodnutí nezletilé osoby opustit náboženskou komunitu nelze považovat za psychické násilí. Odvolací soud zde odkazuje na diskusi výše uvedenou v bodě (ii).

5.3 Negativní sociální kontrola namířená proti dětem?

5.3.1 Úvod

Otázkou v tomto oddíle 5.3 je, zda praxe sociálního distancování Svědků Jehovových vůči nezletilým pokřtěným Svědkům Jehovovým, kteří porušují normy, představuje negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem. Odvolací soud se rovněž domnívá, že ačkoli to ze strany státu nebylo zcela jasné, stát také tvrdí, že odpovídající sociální distancování vůči pokřtěným nezletilým, kteří od Svědků Jehovových odstoupí, představuje negativní sociální kontrolu.

5.3.2 Obecné informace o negativní sociální kontrole namířené proti dětem

Jak je uvedeno v bodě 5.1, přirozené jazykové chápání formulace „porušuje práva dětí“ v zákoně o náboženských komunitách, § 6, první odstavec, spočívá v tom, že příslušná situace musí představovat porušení/protiprávní jednání, která jsou dětem obecně přiznána v norském právním předpisu. Jak je tamtéž uvedeno, přípravné práce, viz Prop. 130 L (2018-2019) s. 258, uvádějí, že formulace se primárně vztahuje k porušení práv, která mají děti podle Úmluvy o právech dítěte. Přípravné práce výslovně zmiňují „negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem“ jako příklad toho, co „může poskytnout důvod pro odmítnutí dotací“ po alternativním porušení práv dětí.

Přípravné práce se proto zdá být založeny na předpokladu, že právo dětí nebýt vystaveny negativní sociální kontrole může být právem, které vyplývá z Úmluvy o právech dítěte, případně z norského práva obecně, viz formulace „práva dětí“ v právním textu. Pokud je však odvolacímu soudu známo, v Norsku neexistuje žádné obecné ustanovení zakazující negativní sociální kontrolu, a to ani v Úmluvě o právech dítěte, ani v norském právu obecně. Další věcí je, že negativní sociální kontrola může být v určitých případech ovlivněna jinými pravidly, např. že negativní sociální kontrola - často i v kombinaci s dalším porušováním práva na dítě - lze považovat za trestné zneužívání v blízkých vztazích. V našem případě se však neuvádí, že by to bylo relevantní.

Skutečnost, že v Norsku neexistuje žádné obecné ustanovení zakazující negativní sociální kontrolu, ať už v Úmluvě o právech dítěte nebo v norském právu obecně, představuje problém při určování, zda a do jaké míry lze negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem vůbec považovat za porušení dětských „práv“.

Další výzvou při určování obsahu fráze „negativní sociální kontrola zaměřená na děti“ je, že pojem negativní sociální kontroly nemá v norském právu jasně definovaný obsah. Pojem je v přípravných pracích k zákonu o náboženských komunitách popsán následovně, viz návrh zákona 130 L (2018–2019), s. 80:

Negativní sociální kontrola jsou různé formy dohledu, tlaku, výhrůžek a nátlaku, které se uplatňují s cílem zajistit, aby jednotlivci žili v souladu s rodinnými nebo skupinovými normami. Tato kontrola se vyznačuje systematickým charakterem a může porušovat práva jednotlivce mimo jiné podle Úmluvy o právech dítěte a norského práva.

Tato definice také neposkytuje konkrétní vodítko, jelikož uvádí, že kontrola je charakterizována mimo jiné tím, že „může porušovat práva jednotlivce v souladu mimo jiné s Úmluvou o právech dítěte a norským právem“, což může naznačovat, že negativní sociální kontrola je dotčena pouze tehdy, je-li dotčena jinými ustanoveními Úmluvy o právech dítěte nebo norského práva.

Skutečnost, že koncept negativní sociální kontroly je obtížné přesně definovat, podporuje i fakt, že NOU 2024:13 (Právo a svoboda) nenavrhuje obecný právní zákaz negativní sociální kontroly. Výbor na straně 41 uvedl, že tento koncept „není vhodný pro legislativní regulaci“ a že „není možné stanovit jasné hranice pro to, kdy je sociální kontrola rodičů nad dítětem v rámci toho, co mohou rodiče dělat na základě rodičovské odpovědnosti, nebo mimo něj“.

Dále, jak je uvedeno v přípravných pracích (Prop. 130 L (2018-2019) s. 258), je uvedeno, že negativní sociální kontrola namířená proti dětem je příkladem okolností, které „mohou“ poskytnout důvod k odmítnutí dotací. Přípravné práce se proto také zdají předpokládat, že negativní sociální kontrola nemusí být vždy nutně dostatečná k odmítnutí dotací.

Navzdory výše uvedenému však není pochyb o tom, že zákonodárce zamýšlel, aby ustanovení v § 6 zákona o náboženských společenstvích zahrnovalo i negativní sociální kontrolu zaměřenou na děti, jak je jasně uvedeno v návrhu zákona č. 130 L (2018–2019), s. 258, že tato kontrola může být ovlivněna, a je to také výslovně zmíněno během projednávání návrhu ve Stortingu, viz návrh zákona č. 208 L (2019–2020) s. 26.

Ostatní příklady v přípravné práci („psychické násilí, nucené sňatky, mrzačení pohlavních orgánů nebo násilí ze cti“) se týkají závažných záležitostí. To může naznačovat, že negativní sociální kontrola namířená proti dětem musí být relativně kvalifikovaná, aby se na ni toto ustanovení vztahovalo, viz zásada v HR-2024-211-A § 44 a 45, že slova a výrazy v textu lze interpretovat

restriktivně založeno na jazykovém kontextu a že příklady uvedené v textu budou tvořit přirozený výchozí bod pro hodnocení.

Odvolací soud dále poukazuje na to, že v doporučení Výboru pro rodinu a kulturu ve Stortingu v souvislosti s projednáváním návrhu bylo s odkazem na skutečnost, že svoboda náboženského vyznání a přesvědčení je základním právem, které je v naší liberální a demokratické společnosti pevně zakotveno, zdůrazněno, že prahová hodnota pro rozhodnutí o odmítnutí nebo snížení dotací by měla být i nadále „vysoká“, viz doporučení 208 L (2019–2020), s. 26.

Odvolací soud se proto domnívá, že negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem lze považovat za porušení práv dětí. Z výše uvedeného přezkumu však vyplývá, že k tomu, aby se situace stala porušením podle § 6 zákona o náboženských komunitách, je zapotřebí relativně velkého rozsahu, pokud se na situaci nevztahují i jiná ustanovení Úmluvy o právech dítěte nebo norské právo obecně.

5.3.3 Specifické posouzení

Sociální kontrola bude existovat ve všech rodinách a prostředích, včetně náboženských komunit. Taková sociální kontrola bude často zatěžovat ty, kteří porušují pravidla v rodině nebo prostředí, nebo kteří se chtějí z ní odhlásit.

Otázkou v našem případě je, zda praxe sociálního distancování pokřtěných nezletilých ze strany Svědků Jehovových prostřednictvím vyloučení nebo stažení se představuje negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem, což znamená, že byla porušena práva dětí. Odvolací soud se domnívá, že názor státu je takový, že pravidla o sociálním distancování znamenají, že nezletilí Svědkové Jehovovi jsou vystaveni tlaku, aby se nedopouštěli porušování norem a nestahovali se způsobem, který představuje negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem.

Jak je uvedeno v bodě 5.3.2, k tomu, aby praxe náboženské komunity představovala negativní sociální kontrolu zaměřenou na děti, je zapotřebí relativně velkého množství opatření, pokud nejsou dotčena jinými ustanoveními například Úmluvy o právech dítěte nebo norské legislativy obecně.

Je nevyhnutelné, že nezletilí pokřtění členové – kteří jsou do značné míry dětmi a dospívajícími v pubertě a jejím okolí – se mohou dopustit porušení norem a/nebo si přát vystoupit z církve či změnit její náboženství. Dále je sotva pochyb o tom, že vědomí, že člověk riskuje, že v případě porušení norem bude muset projít procesem se staršími a případně i soudní komisí a že bude případně vyloučen a podroben sociálnímu distancování, by mohlo mít poněkud silný disciplinární dopad na život v souladu s morálními normami. Podobně by důsledky sociálního distancování mohly vést k tomu, že člověk nevystoupí z církve, i když ztratí nebo změní své náboženské přesvědčení. I když nezletilí, kteří byli pokřtěni, znají systém vyloučení a důsledky vyloučení nebo vystoupení a starší je považují za dostatečně zralé ke křtu, je třeba předpokládat, že například patnáctiletý,

a ještě méně jedenáctileté dítě pravděpodobně plně nepochopí a nepřijme důsledky praktikování sociálního distancování, když se rozhodne pro křt. V době křtu, kdy má dítě obvykle silné náboženské přesvědčení, se mu pravděpodobně bude zdát zcela nepravděpodobné, že by později porušilo normy nebo by si přálo odstoupit. Existuje tedy mnoho důvodů k závěru, že praktikování sociálního distancování lze považovat za „tlak“ proti porušení norem nebo odstoupení, což lze považovat za negativní sociální kontrolu.

Na druhou stranu se jedná o obecné předpoklady. Stát konkrétně neprokázal, zda a do jaké míry jsou nezletilí pokřtění členové Svědků Jehovových skutečně vystaveni tlaku, aby se nedopouštěli porušování norem nebo aby nerezignovali, ze strachu z podstoupení procesu vyloučení (v případě porušení norem) a ztráty vztahů s rodinou a přáteli v náboženské komunitě. Níže Odvolací soud uvádí, že výpovědi svědků státu Langvanna z Hjelveklidenu a Santany Vegy z Expertního týmu pro negativní sociální kontrolu a násilí páchané ze cti nemohly toto tvrzení státu týkající se nezletilých pokřtěných členů Svědků Jehovových ani v malé míře konkrétně doložit. Dlouhodobé podrobení se negativní sociální kontrole je také pro mnohé považováno za psychicky stresující. Nebylo však prokázáno, že pokřtění nezletilí, kteří vyrůstají mezi svědky Jehovovými, mají obecně větší psychologické problémy než ostatní v populaci.

Pro posouzení odvolacího soudu je obzvláště důležité, že v přípravných pracích k § 6, viz návrh zákona 130 L (2018-2019), s. 258, je výslovně uvedeno, že ustanovení „porušení práv dětí“ musí být „vyváženo svobodou náboženského vyznání a přesvědčení dětí a rodičů [...]“.

Svoboda náboženského vyznání dětí je chráněna mimo jiné článkem 14 Úmluvy o právech dítěte, jakož i článkem 9 EÚLP, článkem 18 Norské úmluvy o lidských právech a § 16 Ústavy. Legislativní záměr zvolil, že osoby, které dosáhly věku 15 let, jsou dostatečně zralé k tomu, aby vstoupily do náboženské komunity nebo z ní vystoupily, viz § 2 první odstavec zákona o náboženských komunitách. To musí znamenat, že děti, které dosáhly věku 15 let, musí být v zásadě považovány za dostatečně zralé k tomu, aby přijaly důsledky vstupu do náboženské komunity, kterých si je nezletilá osoba při vstupu vědoma. Děti mladší 15 let, které jsou schopny utvářet si vlastní názory, mají také „právo účastnit se všech záležitostí týkajících se projevoování víry nebo přesvědčení dítěte“, viz § 3 zákona o náboženských komunitách. V přípravných pracích je to vyjádřeno tak, že „názorům dětí mladších 15 let se přikládá váha odpovídající věku a zralosti dítěte“ a že „dítěti, jakmile toho bude schopno, by mělo být umožněno samo rozhodovat o otázkách vstupu do náboženských a filozofických společenství a jejich odchodu z nich, a pokud jde o účast na náboženských obřadech, činnostech pod záštitou společenství atd.“, viz Prop. 130 L (2018-2019), s. 254.

Na základě důkazů se odvolací soud domnívá, že není zcela neobvyklé, že se děti, které vyrůstají v rodinách svědků Jehovových, rozhodnou nedat se pokřtít, nebo že se nechají pokřtít až v dospělosti. Ačkoli se zjevně předpokládá, že podíl dětí, které jsou pokřtěny, je u dětí vyrůstajících v rodinách svědků Jehovových vyšší než u běžné populace, není to tak.

Nebylo prokázáno ani tvrzeno, že socializace, která přichází s vyrůstáním v náboženské komunitě, zahrnuje tlak na pokřtění v nezletilém věku. Naopak je třeba předpokládat, že děti, které se rozhodnou pro pokřtění, mají obvykle silné osobní přesvědčení, že chtějí být pokřtěny, a že jsou dostatečně zralé na to, aby se tak rozhodly. Skutečnost, že se u některých dětí dá předpokládat, že zažívají tlak nebo očekávání ze strany rodičů, aby se nechaly pokřtít, i když si to dítě ve skutečnosti nepřeje, například aby udělalo radost svým rodičům nebo svému okolí, nelze vyloučit, ale nelze to považovat za něco, co by náboženská komunita měla podporovat.

Svoboda náboženského vyznání dětí proto velí, že děti, které jsou dostatečně zralé na to, aby byly pokřtěny jako svědkové Jehovovi, znajíc důsledky porušení norem a odstoupení od víry, musí mít svobodu volby s důsledky, které z toho plynou.

Odvolací soud proto dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že praktiky svědků Jehovových zahrnují dostatečně rozsáhlou negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem, aby bylo možné tyto praktiky považovat za „porušení práv dětí“. V tomto posouzení odvolací soud kladl zvláštní důraz na náboženskou svobodu dítěte a rodičů a že stát neprokázal, že pokřtění nezletilých – v důsledku praktikování sociálního distancování – zažívají silný tlak, aby se nedopouštěly porušování norem nebo se nevýjimky, a to způsobem, který představuje negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem.

5.4 Závěr

Odvolací soud v návaznosti na to dospěl k závěru, že praxe sociálního distancování vůči nezletilým pokřtěným členům „neporušuje práva dětí“, jelikož se neprokázalo, že by tato praxe vystavovala děti psychickému násilí a/nebo negativní sociální kontrole namířené proti nim.

6 méně významných nepokřtěných zvěstovatelů, kteří porušují normy

Tématem této šesté části je, zda svědkové Jehovovi praktikují sociální distancování vůči nezletilým nepokřtěným kazatelům, což představuje psychické násilí a/nebo negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem, a tím porušuje „práva dětí“ podle § 6 zákona o náboženských obcích, jak jsou definována v oddílech 5.2.2 a 5.3.2.

Jak je popsáno v oddíle 3.3.7, odvolací soud předpokládá, že posuzovanou praxí je praxe popsaná v písemných materiálech Svědků Jehovových, které je třeba považovat za vyjádření toho, co Svědkové Jehovovi v takové situaci obecně podporují.

Je třeba předpokládat, že pro nezletilého nepokřtěného zvěstovatele by bylo velmi nepříjemné projít procesem popsaným v knize Organizovaní a v knize Starší v případě vážného hříchu, jak je uvedeno v bodě 3.3.7, a to jak nejprve setkáním se dvěma staršími, tak i se zapojením

musí vyjádřit, zda činí pokání, a sbor – pokud člověk nečiní pokání a porušení normy má za následek, že je daný člověk zbaven statusu nepokřtěného kazatele – je o tom informován a bude pak „opatrný“ ohledně styku s dítětem. To by mohlo vést k tomu, že ostatní členové sboru si od dítěte budou držet odstup, včetně dalších mladých lidí, kteří si odstup drží z vlastní svobodné vůle nebo proto, že je k tomu povzbuzují rodiče. Jako formu ignorování je třeba vnímat také to, že někomu nemusí být dovoleno mluvit na shromážděních po určitou dobu, i když zvedne ruku k odpovědi, viz citát z knihy starších reprodukováný v oddíle 3.3.7.

Odvolací soud se však domnívá, že nebylo prokázáno, že by taková praxe vůči nepokřtěným vydavatelům představovala psychické násilí nebo negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem způsobem, který by představoval porušení práv dětí. Odvolací soud se může z velké části odvolat na diskuse v bodě 5 týkající se praxe sociálního distancování vůči nezletilým pokřtěným osobám, které porušují normy, a kde odvolací soud dospěl k závěru, že tato praxe nepředstavovala psychické násilí ani negativní sociální kontrolu namířenou proti dětem. Ačkoli mnoho nezletilých nepokřtěných vydavatelů bude na jedné straně často mladších než pokřtění nezletilí, a proto často zranitelnějších, na druhé straně nepokřtěný vydavatel nebude vyloučen ze sboru, a proto nebude ostatními svědky Jehovovými odmítán stejným způsobem jako nezletilí pokřtění svědkové Jehovovi, kteří jsou vyloučeni.

7 Závěr

Odvolací soud poté dospěl k závěru, že stát neprokázal, že praxe sociálního distancování Svědků Jehovových vůči nezletilým pokřtěným Svědkům Jehovovým nebo nepokřtěným kazatelům je v rozporu s právem členů svobodně vystoupit z náboženské komunity nebo porušuje práva dětí. Podmínky pro odmítnutí grantů podle § 6 zákona o náboženských komunitách, a tedy i pro odmítnutí registrace podle § 4 třetího odstavce, nejsou splněny. Rozhodnutí jsou proto neplatná.

Není proto nutné, aby odvolací soud rozhodoval o ostatních otázkách v dané věci, včetně toho, zda jsou rozhodnutí neplatná v důsledku procesních chyb, nebo zda jsou rozhodnutí v rozporu s Ústavou a představují porušení závazků v oblasti lidských práv, kterými je Norsko vázáno. Odvolací soud se také nemusí vyjadřovat k tomu, zda jsou podmínky v § 6 zákona o náboženských komunitách dostatečně jasné, aby byl splněn zákonný požadavek například v článku 9(2).

8 Náklady na právní zastoupení

Svědkové Jehovovi byli plně oprávněni prohlásit rozhodnutí o zamítnutí grantů a registrace za neplatná. Svědkové Jehovovi mají proto v zásadě nárok na plnou náhradu nákladů právního zastoupení u odvolacího soudu, viz § 20-2, druhý odstavec, viz první odstavec zákona o sporech. Svědkové Jehovovi mají také nárok na plnou náhradu nákladů právního zastoupení u okresního soudu, viz § 20-9 druhý odstavec zákona o občanskoprávních sporech.

Podle názoru odvolacího soudu neexistují žádné závažné důvody, které by opodstatňovaly úplné nebo částečné zproštění odpovědnosti státu za škodu podle pravidla o výjimce v § 20 zákona o sporech.

2 třetí odstavec, ani před okresním soudem, ani před odvolacím soudem, ačkoli odvolací soud měl pochybnosti o tom, zda praxe sociálního distancování svědky Jehovovými porušuje práva dětí.

Odvolací soud zde zdůrazňuje, že se případ týkal výkonu pravomoci státu v oblasti související se svobodou náboženského vyznání a že Svědkové Jehovovi jsou relativně malou náboženskou komunitou.

Svědkové Jehovovi mají tedy nárok na plnou náhradu svých nákladů právního zastoupení, a to jak u okresního soudu, tak u odvolacího soudu.

Svědkové Jehovovi u okresního soudu požadují od advokátní kanceláře Glittertind náhradu škody ve výši 4 334 850 NOK (bez DPH) na poplatcích právního zástupce a právních asistentů. Ve výkazu nákladů řízení je DPH (která činí 25 %) uvedena jako dodatečná částka.

Odvolací soud tedy předpokládá, že pro Svědky Jehovovy je DPH konečným výdajem a lze ji uplatnit jako součást nákladů právního zastoupení. Pro Svědky Jehovovy tedy náklady na tuto pomoc činí 5 418 563 NOK včetně DPH. Výkaz nákladů právního zastoupení ukazuje (sečtením hodinových údajů ve výkazu nákladů právního zastoupení), že advokátní kancelář Glittertind strávila případem před okresním soudem celkem 1 045,5 hodiny, což dává průměrnou cenu (bez DPH) přibližně 4 150 NOK. Právní zástupce Anders Ryssdal použil u okresního soudu hodinovou sazbu (bez DPH) ve výši 6 100/5 000 NOK, zatímco právní asistenti měli nižší hodinové sazby. Kromě toho je zde poplatek ve výši 275 259 NOK včetně DPH. DPH (220 207 NOK bez DPH) právnímu asistentovi advokáta Stub-Christensenovi za 141 hodin práce s hodinovou sazbou 1 500 NOK (bez DPH). Kromě toho je třeba uhradit také výdaje ve výši 289 357 NOK a soudní poplatek okresního soudu ve výši 41 019 NOK. Celková výše nárokových nákladů řízení u okresního soudu (poplatky včetně DPH, výdaje a soudní poplatky) tedy činí 6 024 198 NOK.

Svědkové Jehovovi požadovali odškodnění ve výši 3 351 925 NOK (bez DPH) za poplatky za právního zástupce u odvolacího soudu. Kromě toho je zde daň z přidané hodnoty (ve výši 25 %), což znamená, že náklady svědků Jehovových na pomoc činí 4 189 906 NOK včetně DPH.

Z výkazu nákladů řízení vyplývá, že na případ před odvolacím soudem bylo vynaloženo celkem 760,75 hodin, což odpovídá průměrné ceně (bez DPH) přibližně 4 400 NOK. Právní zástupce Anders Ryssdal použil hodinovou sazbu (bez DPH) ve výši 6 300 / 6 700 NOK, zatímco právní asistenti z advokátní kanceláře Glittertind měli nižší hodinové sazby. Kromě toho se jedná o výdaje ve výši 144 826 NOK a poplatek za odvolání ve výši 66 404 NOK. Celková výše nárokových nákladů řízení pro odvolací soud (poplatky včetně DPH, výdaje a soudní poplatky) tedy činí 4 401 136 NOK.

Celková výše nárokových nákladů právního zastoupení pro okresní soud a odvolací soud (poplatky včetně DPH, výdaje a soudní poplatky) tedy činí 10 425 334 NOK (6 024 198 NOK plus 4 401 136 NOK).

Z § 20-5 prvního odstavce první věty zákona o sporech vyplývá, že plná náhrada znamená, že by měly být v daném případě pokryty „nezbytné náklady“. Podle prvního odstavce druhé věty se toto posouzení zaměří na to, zda bylo vzhledem k důležitosti případu „přiměřené vynaložit“ náklady. Podrobnější posouzení toho, co představuje nezbytné náklady, viz HR-2023-299, § 152:

... celkové náklady musí být poměřeny s ohledem na omezení proporcionality, že posouzení odměny advokáta musí zahrnovat jak hodinovou sazbu advokáta, tak i počet strávených hodin a že dodatečné náklady na obzvláště nákladnou pomoc nelze z obecného hlediska požadovat od protistrany. Co bude obzvláště nákladnou pomocí, podle názoru výboru „musí záviset na diskrečním posouzení okolností daného případu, jakož i na tom, co je třeba předpokládat, že by běžný způsobilý advokát v takovém případě požadoval na odměnách“. Mezi dalšími zdůrazněnými faktory zde uvádím zejména ekonomickou hodnotu předmětu sporu a to, že práce v jednom případě musí být v dalším případě ve značné míře znovu použita stejným právním zástupcem.

Odvolací soud zakládá své posouzení toho, co představuje nezbytné náklady právního zastoupení pro okresní soud a odvolací soud, na těchto zásadách. Odvolací soud rovněž zdůrazňuje, že přípravné práce na zákoně o sporech dávají „jasné signály“, že by měla být výše nákladů v občanskoprávních věcech snížena, viz HR-2023-1128-A § 99 s dalšími odkazy.

Stát vznesl námitky proti výkazu nákladů Svědků Jehovových, a to jak z hlediska počtu hodin, tak hodinových sazeb.

Odvolací jednání trvalo devět soudních dnů. Případ trval devět soudních dnů i u okresního soudu. Během přípravy případu u okresního i odvolacího soudu proběhla značná výměna podání. Během přípravy případu bylo také nutné vydat několik rozhodnutí, z nichž některá byla v neprospěch svědků Jehovových.

Celková částka nárokováná okresním a odvolacím soudem na náhradu nákladů právního zastoupení ve výši 10 425 334 NOK je velmi vysoká. Zároveň je tento případ pro Svědky Jehovovy velmi důležitý, a to jak z finančních, tak z neziskových důvodů. Svědkové Jehovovi uvedli, že granty dosahují 16–18 milionů NOK za jednotlivé roky, na které se rozhodnutí v případě vztahují. Případ se týká také ztráty registrace, což je neziskový zájem, který odvolací soud považuje pro Svědky Jehovovy za důležitý, a to jak pro účely konání svateb v sále Království, tak z důvodů ochrany pověsti.

Hodinová sazba, kterou si právník Ryssdal stanovil, je vysoká, ale průměrná cena za pomoc od advokátní kanceláře Glittertind se pohybuje v rámci toho, co lze běžně akceptovat.

Odvolací soud se však domnívá, že celkový počet hodin vynaložených právními zástupci a právními asistenty svědků Jehovových přesahuje rámec toho, co bylo nezbytné pro

řádné projednání věci, a to jak během přípravy věci, tak i během ústního jednání před okresním soudem i odvolacím soudem.

Odvolací soud se zaprvé domnívá, že počet hodin se stal příliš vysokým v důsledku příliš rozsáhlého rozsahu případu. Jádrem případu je posouzení důkazů a aplikace práva souvisejícího s pravidly zákona o náboženských komunitách týkajícími se zamítnutí udělení grantu a registrace, zejména důvody uvedené v § 6 prvním odstavci. Ačkoli je vztah k lidským právům v EÚLP, Úmluvě o právech dítěte, Úmluvě o právech dítěte a Ústavě ústřední jak při výkladu zákona o náboženských komunitách, tak při posouzení, zda rozhodnutí o zamítnutí představují porušení těchto lidských práv, odvolací soud se domnívá, že těmto tématům byl v případě věnován příliš velký prostor. To dokládá mimo jiné skutečnost, že výňatky z právních dokumentů pro odvolací soud činily celkem přes 10 000 stran, z čehož rozsudky Evropského soudu pro lidská práva a další rozsudky zahraničních soudů tvoří přes 5 000 stran. Během řízení se dotklo pouze několika z těchto rozsudků. Předkládání důkazů bylo také příliš rozsáhlé. Samotný výňatek pro odvolací soud měl přes 6 000 stran. Kromě toho byl předvolán značný počet svědků, současných i bývalých členů Svědků Jehovových, jak pro odvolací soud, tak pro okresní soud, kteří vypovídali během čtyř soudních dnů. Odvolací soud se domnívá, že by stačil menší počet svědků. Skutečnost, že případ byl příliš široký, dokládá i skutečnost, že osnova úvodního projevu Svědků Jehovových pro odvolací soud měla 70 stran a pro řízení 91 stran.

Témata pro odvolací soud byla stejná jako pro okresní soud, s výjimkou toho, že u odvolacího soudu byla rovněž uplatněna neplatnost z důvodu nedostatků v šetření správního orgánu, viz § 17 zákona o správním řízení. Právní zástupce Svědků Jehovových pro odvolací soud byl stejný jako pro okresní soud. Z tohoto důvodu odvolací soud nedokáže shledat, že by právní zástupci a právní asistenti Svědků Jehovových museli věnovat 487 hodin přípravě odvolání a přípravě případu na odvolací jednání. Odvolací soud nedokáže shledat, že by u okresního soudu bylo nutné věnovat 810 hodin (892 hodin včetně hodin právního asistenta advokáta Stub-Christiansena) přípravě předvolání a přípravě případu.

Kromě právního zástupce se svědkové Jehovovi dostavili k ústnímu jednání před okresním i odvolacím soudem se třemi právními asistenty. Odvolací soud nedokáže shledat, že by v tomto případě bylo nutné mít až tři právní asistenty. Skutečnost, že výkaz nákladů řízení odvolacího soudu nezahrnuje náklady na právního asistenta svědků Jehovových, je v tomto posouzení irelevantní. Jde o to, že nebylo potřeba dvou dalších právních asistentů.

Pro srovnání, právní zástupce a právní asistent státu ve výkazu nákladů řízení okresního soudu a odvolacího soudu uvedli výrazně méně hodin na přípravu případu (včetně přípravy odpovědí/odvolání); 467 hodin pro okresní soud a 329 hodin pro odvolací soud.

Vzhledem k tomu, že právní zástupci a právní asistenti svědků Jehovových věnovali této záležitosti podle názoru odvolacího soudu více času, než bylo nutné, celková výše nárokových nákladů právního zastoupení ve výši 10 425 334 NOK (poplatky včetně DPH, výdaje a soudní poplatky) překračuje to, co bylo nezbytné pro řádné projednání případu.

Podle názoru odvolacího soudu musí být nárok na náhradu nákladů řízení snížen přibližně o 1 milion NOK za každý případ, takže nezbytné náklady na právní zastoupení, které lze uplatnit, jsou stanoveny na 5 milionů NOK pro okresní soud a na 3,5 milionu NOK pro odvolací soud.

Svědům Jehovovým byla následně přiznána náhrada nákladů právního zastoupení (poplatky včetně DPH, výdaje a soudní poplatky) u okresního soudu a odvolacího soudu v celkové výši 8,5 milionu korun.

Verdikt je jednomyslný.

VÝROK

1. Rozhodnutí Ministerstva pro děti a rodinné záležitosti státu ze dne 30. září 2022 o zamítnutí státních dotací na rok 2021 je neplatné.
2. Rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 7. listopadu 2023 o zamítnutí státních dotací na rok 2022 je neplatné.
3. Rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 7. listopadu 2023, kterým byla zamítnuta žádost o státní dotace na rok 2023, je neplatné.
4. Rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 18. června 2024 o zamítnutí žádosti o státní dotace za rok 2024 je neplatné.
5. Rozhodnutí státního správce Osla a Vikenu ze dne 22. prosince 2022 o ztrátě registrace je neplatné.
6. Stát, zastoupený Ministerstvem pro děti a rodinné záležitosti, se ukládá povinnost uhradit svědkům Jehovovým náklady na právní zastoupení u okresního soudu a odvolacího soudu ve výši 8 500 000 - osm milionů pět set tisíc - korun.

Jörgen Monn

Anne Kristin Vike

Rolf Ytrehus

Dokument v souladu s podepsaným originálem.

Podepsáno elektronicky, Kristian Lorentzen

Pokyny k odvolání v občanskoprávních věcech

V občanskoprávních věcech se na odvolání vztahují pravidla uvedená v kapitolách 29 a 30 zákona o sporech. Pravidla pro odvolání proti rozsudkům, odvolání proti rozhodnutím a odvolání proti rozhodnutím se mírně liší. Níže naleznete další informace a pokyny k těmto pravidlům.

Lhůta a poplatek za odvolání

Lhůta pro podání odvolání je jeden měsíc ode dne, kdy vám bylo rozhodnutí oznámeno, pokud soud nestanovil jinou lhůtu. Do výpočtu lhůty (soudních prázdnin) se nezapočítávají následující období:

- od poslední soboty před Květnou nedělí do Velikonočního pondělí
- od 1. července včetně do 15. srpna včetně
- od 24. prosince včetně do 3. ledna včetně

Odvolatel musí zaplatit poplatek za zpracování. Více informací o poplatku získáte od soudu, který případ projednával.

Co musí obsahovat odvolání?

V odvolání je nutné uvést

- proti kterému rozhodnutí se odvoláváte
- ke kterému soudu se odvoláváte
- jména a adresy stran, zástupců a procesních úředníků
- co si myslíte, že je na učiněném rozhodnutí špatně
- skutkové a právní odůvodnění existence chyb
- jaké nové skutečnosti, důkazy nebo právní argumenty chcete předložit
- zda se odvolání týká celého rozhodnutí, nebo pouze jeho částí
- nárok, kterého se odvolání týká, a jaký výsledek požadujete
- na základě čeho může soud odvolání vyřídit, pokud o tom existovaly pochybnosti - jak by se podle vás mělo odvolání dále vyřizovat, např. zda by se mělo konat ústní jednání u soudu, písemné ošetření a/nebo právní mediaci.

Pokud se chcete odvolat proti rozsudku okresního soudu k odvolacímu soudu

Proti rozsudkům okresního soudu se lze odvolat k odvolacímu soudu. Proti rozsudku se můžete odvolat, pokud se

- domníváte, že ve skutkových okolnostech, které soud v rozsudku popsal, došlo k chybě.
- chyba v aplikaci práva (zákon byl nesprávně vyložen)
- chyba v řízení

Pokud se chcete odvolat, musíte zaslat písemné odvolání okresnímu soudu, který věc projednával. Pokud věc vedete sami bez právníka, můžete se k okresnímu soudu dostavit a odvolat se ústně. Soud může také povolit ústní odvolání právním zástupcům, kteří nejsou právníky.

O odvolání proti rozsudku se obvykle rozhoduje ústním jednáním u odvolacího soudu. V odvolacím jednání se odvolací soud zaměří na ty části rozhodnutí okresního soudu, které jsou sporné a pochybné.

Odvolací soud může odmítnout projednání odvolání, pokud shledá, že existuje jasná převaha pravděpodobnosti, že rozsudek okresního soudu nebude změněn. Soud může dále odmítnout projednání jakýchkoli nároků nebo důvodů odvolání, a to i v případě, že zbytek odvolání bude projednán.

Právo na odvolání je omezeno v případech týkajících se majetku v hodnotě nižší než 250 000 NOK.

Pokud se odvolání týká majetku v hodnotě nižší než 250 000 NOK, je k jeho vyřízení nutný souhlas odvolacího soudu.

Když odvolací soud zvažuje, zda souhlas udělit, klade důraz na - povahu případu

- potřeba stran, aby se případ znovu projednal
- zda se zdá, že v napadeném rozhodnutí nebo v projednávání případu existují nedostatky

Pokud se chcete odvolat proti rozhodnutí okresního soudu k odvolacímu soudu

Obecně platí, že se proti rozhodnutí můžete odvolat z důvodu:

- chyby ve skutkových okolnostech popsaných soudem v rozsudku
- chyba v aplikaci práva (zákon byl nesprávně vyložen)
- chyba v řízení

Proti rozhodnutím týkajícím se zpracování případu, která jsou učiněna na základě diskreční pravomoci, se lze odvolat pouze v případě, že se domníváte, že uplatnění diskreční pravomoci je nezodpovědné nebo zjevně nepřiměřené.

Proti rozhodnutí se můžete odvolat pouze tehdy, pokud se domníváte

- že soud neměl právo učinit tento typ rozhodnutí na daném právním základě, nebo že rozhodnutí je
- zjevně neodůvodněné nebo nepřiměřené

Pokud okresní soud ve věci vydal rozsudek, nelze se proti rozhodnutím okresního soudu týkajícím se řízení samostatně odvolat. V takovém případě se lze proti rozsudku odvolat z důvodu vad v řízení.

Proti rozsudkům a rozhodnutím se můžete odvolat k okresnímu soudu, který rozhodnutí vydal. O odvolání obvykle rozhoduje odvolací soud usnesením po písemném projednání.

Pokud se chcete odvolat proti rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu
Nejvyšší soud je odvolacím soudem proti rozhodnutím odvolacího soudu.

Odvolání proti rozsudkům k Nejvyššímu soudu vždy vyžadují souhlas odvolací komise Nejvyššího soudu. Souhlas se uděluje pouze tehdy, pokud se odvolání týká otázek, které jsou významné nad rámec dané věci, nebo je z jiných důvodů obzvláště důležité, aby věc projednal Nejvyšší soud. O odvoláních proti rozsudkům se obvykle rozhoduje po ústním jednání.

Odvolací výbor Nejvyššího soudu může odmítnout projednání odvolání proti rozhodnutím a rozhodnutím, pokud odvolání nenastoluje otázky významné nad rámec daného případu a neexistují žádné další důvody, které by odůvodňovaly projednání odvolání.
Odvolání může být rovněž zamítnuto, pokud vyvolává rozsáhlé důkazní otázky.

Pokud bylo odvolání proti rozhodnutím a rozhodnutím okresního soudu rozhodnuto usnesením odvolacího soudu, nelze se proti tomuto rozhodnutí zpravidla dále odvolat k Nejvyššímu soudu.

Odvolání proti rozhodnutím a rozsudkům odvolacího soudu se obvykle projednávají po písemném posouzení odvolacím výborem Nejvyššího soudu.